

**INFORME FINAL D'AVALUACIÓ DE LA  
LLICENCIATURA EN HUMANITATS**

## 1. EL CONTEXT INSTITUCIONAL

La titulació d'Humanitats representa una novetat en el sistema universitari de l'Estat ja que fou creada per primera vegada a la Universitat Pompeu Fabra i a la Universitat Carlos III l'any 1992. Amb posterioritat, la van oferir la Universitat Autònoma de Barcelona, més reorientada, sembla, a crear un complement a altres especialitats de Lletres i a reorientar la docència d'àrees amb menys demanda; també l'oferta la Universitat privada Internacional de Catalunya. universitat privada.

La seva creació responia al sentiment en el camp de les lletres de l'existència d'un buit, existent d'una formació generalista i pluridisciplinar que permetés als llicenciats una millor capacitat d'adaptació a un món laboral canviant i divers no centrat exclusivament en la formació per a la docència com havia estat tradicionalment.

La premsa de Barcelona donava ampli ressò de la notícia de la inauguració dels estudis i en general la comentava molt favorablement; es destacava que en un moment de crisi dels estudis d'humanitats era positiva una experiència que trenqués la unidimensionalitat i l'especialització de les carreres de lletres sobre la base d'un generalisme de qualitat que no excloués però unes formacions específiques en el segon cicle mitjançant uns itineraris curriculars més restringits.

La titulació d'Humanitats participava, òbviament, de la imatge de la UPF que l'estudi "La percepció social del sistema universitari. La imatge de la UPF (1996-97)" reflecteix, bé que amb algunes variants. Segons l'esmentat treball, pel que fa al funcionament de la UPF, els enquestats la valoren positivament basant-se en la bona gestió (71%), la no massificació (70%) i l'excel·lència de la biblioteca (91%) i dels serveis informàtics (84%). Es jutjava més feblement la relació professors-alumnes -considerada molt jerarquitzada- (28%), l'accessibilitat a les dependències de la UPF (28%) i l'oferta extraacadèmica.

Els estudiants d'Humanitats creien en aquell moment i en un 65% abans d'accedir a la UPF, que la qualitat d'ensenyament de la UPF era superior a la d'altres universitats i un 88% pensaven que tenia mitjans superiors. Després d'accedir-hi, un 57% creien que l'organització era similar a la de l'ensenyament mitjà i un 43% diferent i pel que fa a la comparació de la qualitat d'ensenyament abans de la universitat un 53,5% la creia superior i un 43,9% igual. Però l'any 96, els que cursaven els estudis d' Humanitats els valoraven en un 85% molt positivament i molt negativament només un 8,7%.

a) Context socioeconòmic de la Universitat i de la titulació.

El perfil dels graduats de la UPF l'any 96 era d'un 61 % de dones i d'un 39 % d'homes; un 62 % provenien de Barcelona, un 14 % de l' AMB. Sembla que aquests paràmetres es continuen mantenint i seria bo de saber si ha augmentat l'alumnat femení i si l'alumnat masculí es decanta cap a estudis considerats socialment més rentables.

El fet que la major part de l'alumnat provingui de Barcelona ciutat o de l'àrea metropolitana es pot considerar positiu pel que representa d'homogeneïtzació cultural (per exemple, coneixement de la Biblioteca de Catalunya, museus de Barcelona, centres d'exposicions, etc.).

b) Grans etapes o moments d'evolució de la titulació.

En tota nova titulació, la primera generació de llicenciats és, sens dubte, significativa. El Primer i el Segon Premi Nacional de Llicenciatura van ser atorgats a dos alumnes d'aquella promoció.

El canvi de local, de l'edifici Balmes a l'edifici Jaume I, sembla un altre moment de gran incidència en la titulació: qualitativament, Humanitats gaudeix d'uns espais privilegiats i d'unes infraestructures de gran qualitat però pel que fa al professorat, es nota una menor relació i un més gran distanciament. També es fa més difícil atraure públic no universitari als actes culturals de més incidència social.

El gran guanyador amb el canvi ha estat l'alumnat ja que en el seu cas, la millor oferta d'infraestructures ha comportat uns espais molt importants per el desenvolupament de la vida social: el pati i el bar. D'altra banda, el fet d'estar més a prop les diverses facultats, ha facilitat l'augment de matrícula en les assignatures de lliure elecció.

c) Quina percepció té la comunitat de la titulació de la seva posició en el context general de la Universitat?

Encara que no hi ha cap dada objectiva, sembla que l'alumnat és conscient que altres titulacions gaudeixen de major acceptabilitat en el món laboral i tenen major escala retributiva. No obstant i això, molts estudiants trien Humanitats com una formació de base que els permeti d'accedir a altres carreres: això ho prova que alguns dels nostres llicenciats, per exemple, estan cursant periodisme, majoritàriament, o comunicació audiovisuals.

La possibilitat d'incorporar als currículums dels estudiants crèdits de lliure elecció fa que les assignatures d'Humanitats siguin molt demanades per estudiants d'altres titulacions; recordem que segons el qüestionari del segon trimestre del curs 97-98, a la pregunta "l'assignatura és interessant", Humanitats obté un 7,9, la nota més alta de la UPF que té com a mitjana general en el mateix període 6,6.

d) Nivell d'independència/autonomia de la titulació en relació amb els òrgans estatutaris de la Universitat.

La Junta de Facultat té la capacitat de suggerir canvis en el pla docent, amb el requisit que siguin aprovats per majoria en aquesta instància.

## **1.1 Dades generals.**

(Vegeu taula 1).

## **1.2 Evolució de la titulació.**

L'oferta de places és el primer índex objectiu de l'evolució de la titulació:

Curs 1992-93: s'oferten 80 places (1 grup); (58 en 1a. opció)

Curs 1993-94: s'oferten 80 places (1 grup); (59 en 1a. opció)

Curs 1994-95: s'oferten 160 places (2 grups); (80 en 1a. opció)

Curs 1995-96: s'oferten 160 places (2 grups); (99 en 1a. opció)

Curs 1996-97: s'oferten 160 places (2 grups); (124 en 1a. opció)

Curs 1997-98: s'oferten 160 places (2 grups); (135 en 1a. opció)

El nombre d'alumnes ha experimentat un creixement notable com el de la resta de la UPF: els alumnes matriculats en el curs 1992-93, eren 75, passant a ser 503 en el curs 1996-97 i 631 en el 1997-98. Però el creixement més espectacular es fa en el nombre total de crèdits matriculats: aquests han passat de 6.148 en el curs 1992-93 a 36.813 en el 1996-97 fins als 44.911 del curs 1997-98.

S'observa però un nombre baix de titulats dins del mateix any acadèmic: 33 en el curs 1995-96 (la primera generació de llicenciats sobre un efectiu real de 74 matriculats) i 12 en el curs 1996-97 (sobre un efectiu real de 87 matriculats en el 1993-94). Aquest, sens dubte, és el major problema que té la titulació i al qual aquest estudi hauria de trobar-ne les causes i les possibles solucions.

### **1.3 Les decisions sobre la titulació.**

Les decisions sobre la titulació es consoliden a la Junta de Facultat i al Rectorat, instància on la titulació té poca representativitat.

Gradualment, Gerència condiona amb excés la vida acadèmica degut als talls pressupostaris imposats, en un context de desconeixement, creiem, de les peculiaritats dels nostres estudis i de la necessitat d'ofertar una opcionalitat en segon cicle mínimament especialitzada.

## **2. METES, OBJECTIUS I PLANIFICACIÓ.**

Per la consideració d'aquest apartat, prenem com a punt de partida el 1992, l'any de la creació de la titulació.

El títol universitari de llicenciat en Humanitats estava vertebrat pel Reial Decret 1497/1987 a partir del qual es van generar les directrius generals emeses pel Consell d'Universitats; la primera d'elles, feia referència a l'obligació d'aquests estudis de "proporcionar una formació humanística adequada de caràcter interdisciplinar que tanga en cuenta de modo especial la perspectiva contemporània".

S'establí una càrrega lectiva global mínima de 300 crèdits i es relacionaven les **matèries troncales** amb els crèdits pertinents mínims:

#### Primer Cicle

- Geografia Humana (6 crèdits)
- Història (18 crèdits)
- Història de l'Art (8 crèdits)
- Història del pensament filosòfic i científic (8 crèdits)
- Llatí i cultura clàssica (8 crèdits)
- Llengua estrangera moderna i la seva literatura (12 crèdits)
- Llengua i Literatura (12 crèdits) (llengua espanyola o la llengua pròpia de la Comunitat Autònoma)

#### Segon Cicle

- Antropologia Social (6 crèdits)
- Filosofia (8 crèdits)
- Geografia Regional (4 crèdits)

- Història Contemporània (8 crèdits)
- Psicologia (6 crèdits)

Es permetia a les Universitats mitjançant optatives fixar itineraris o especialitats intracurriculars de caràcter interdisciplinar.

## 2.1 Anàlisi i valoració dels objectius

### 2.1.1 Nivell de definició-especificació.

A partir del marc legal establert pel Ministeri, el projecte generalista continua tenint validesa avui, segons es desprèn de la presentació dels estudis que inclou el *Llibre de l'estudiant de la Facultat d'Humanitats. Curs 1997-98* : “la UPF pretén establir uns estudis genèrics en l' àmbit de les humanitats a partir d'una formació rigorosa en cultura general i humanística, amb especial atenció per l'evolució històrica i la creació cultural dels darrers cinc-cents anys. La llicenciatura fomenta especialment els enfocaments interdisciplinaris i els estudis comparatius entre cultures diverses.”.

### 2.1.2 El contingut sobre el qual tracten.

#### a) Perfil de la titulació.

Segons defineix la Memòria de la UPF del curs 1993-94, el primer cicle de la titulació establí quatre grans grups d'assignatures:

“Un primer grup d' assignatures és l'integrat per totes les de llengua i literatura. Es pretén que els estudiants obtinguin el ple domini de les llengües catalana i castellana i que adquireixin una competència suficient en dues llengües estrangeres, una de les quals ha de ser l'anglesa i l'altra, a elecció de l'estudiant, la francesa o l'alemanya. L'ensenyament de les llengües és eminentment pràctic per tal que els estudiants puguin usar-les com a eines d'expressió, per tal d'elaborar bons textos o accedir als textos del corpus literari corresponent. Per la seva banda, l'ensenyament de les literatures, tant d'aquestes llengües esmentades com d'altres de tradició europea, parteix de la lectura dels textos corresponents.

Així mateix, hi ha una assignatura d'anàlisi dels gèneres i formes literaris i una altra de centrada en la cultura clàssica, establerta per tal de proporcionar els coneixements fonamentals, a través dels seus textos, sobre la cultura dels grecs i llatí, respectivament.

El segon bloc d'assignatures és el d'història. Aquest bloc arranca al primer trimestre del primer curs amb una assignatura d'introducció a la història de caràcter temàtic i no pas cronològic, en què s'exposen grans problemes (la societat i el medi, la població, l'economia i el treball, la cultura...) des d'una perspectiva contemporània, posant èmfasi en aspectes de metodologia. Posteriorment, les assignatures desenvolupen els diferents períodes fins a l'edat moderna, començant per la prehistòria i la història antiga, amb una atenció especial a les civilitzacions de l'Extrem Orient i a l'etapa medieval.

Al costat de les assignatures d'història n'hi ha una altra sobre geografia humana, de caràcter eminentment descriptiu, que pretén iniciar en el coneixement del medi físic - incloent-hi l'urbà- tot destacant-ne la influència sobre la cultura.

El tercer bloc correspon a les assignatures relacionades amb l'art. La primera assignatura d'aquest bloc que s'ofereix al pla d'estudis s'ocupa dels conceptes fonamentals que han caracteritzat la història de l'art, i pretén iniciar l'estudiant en les diferents formes d'acostar-se al fet de l'art i a les obres d'art. A més, durant aquest primer cicle es desenvolupen dues assignatures de caràcter més cronològic sobre la història de les arts plàstiques a través de l'estudi d'obres completes.

Finalment, el quart bloc està integrat per les assignatures de pensament. El major nombre de crèdits d'aquest bloc està centrat en la història de les idees, denominació que substitueix el que tradicionalment es coneix com història de la filosofia o del pensament. D'acord amb un criteri més ampli, es pretén abastar des de les grans cultures antigues i orientals fins als nostres dies, per mitjà del contacte directe amb els textos fonamentals.

En aquest mateix bloc també es presta una atenció especial a la història de la ciència.”

#### b) Perfil de la titulació.

El perfil inicial de la titulació de l'any 92 es va extingir amb la primera promoció. En el curs 1993-94 es va incorporar al bloc de l'optativitat que inicialment estava constituït pel francès i l'alemany, el llatí; l'assignatura de cultura cristiana va desaparèixer i es va incorporar pensament modern; aquesta reforma va adequar la càrrega lectiva sobre la pràctica del 92.

També es va aprovar el pla de segon cicle; aquest pla va ser vigent fins el curs 1996-97 i encara avui està en curs.

El curs 1997-98, la Junta de Facultat aprovà un nou pla d'estudis, l'actual pla en curs; com a principal novetat, posava les llengües estrangeres al mateix nivell d'optativitat; aquesta reforma intentava pal·liar el fracàs de primer curs, facilitar l'accés a segon cicle i incrementar la xifra final de llicenciats.

#### c) Infraestructures.

Vegeu la informació sobre aquest punt en l'apartat de recerca.

#### d) Recursos humans.

El curs 1992-93, la llicenciatura d'Humanitats comptava, pel que fa a suport administratiu, amb tres funcionaris interins que van passar a sis en el 93/94. Amb la creació del Departament, el personal d'administració es reparteix entre el dos organismes i se n'atorguen quatre al funcionament de la Facultat, estructuració avui en vigència.

#### e) Organització de la gestió

El canvi essencial en la gestió va ser la creació del Departament d'Humanitats, la constitució del Consell de Departament i l'elecció del Cap de Departament.

Pel que fa a l'organització de la gestió de la Facultat, està portada a terme per un equip de deganat constituït per el degà, dos vicedegans, un cap d'estudis i un secretari. El degà, segons els estatuts de la UPF es renova cada tres anys i es pot revisar o renovar la composició de l'equip.

Estatutàriament, la Facultat adopta les decisions importants a la Junta de Facultat, que és l'òrgan col·legiat de govern; està composta per 18 representants del professorat, 16 dels quals han de tenir dedicació a temps complet i 2 poden ser associats, becaris o ajudants en la proporció d'un 64%; 8 representants dels estudiants en proporció d'un 28% i 2 membres del PAS en un 7'1%.

f) Política de qualitat de l'ensenyament.

La Universitat va establir, des dels seus inicis, unes enquestes de control de professorat, tant pel que feia a l'assistència, puntualitat, tutoria a l'alumnat com pel que respectava a la capacitat docent i claredat en l'exposició dels coneixements. El resultat de les enquestes és lliurat confidencialment al professorat. encara que el Deganat també n'Ès coneixedor per actuar com instància correctiva, si fos necessari.

Amb la intenció de millorar-ne l'eficàcia, en el curs 1997-98, es va modificar l'estructura de les enquestes i es va deixar un espai obert a suggeriments per part de l'alumnat sobre qualsevol aspecte de l'assignatura..

g) Serveis/atenció als alumnes

La UPF ofereix al seu alumnat els serveis següents:

- SACU: Servei d' Atenció a la Comunitat Universitària.
- GOAP: Gabinet d' Orientació Acadèmica-Professional.
- PIES: Punt d'Informació a l' Estudiant..
- SPGA: Servei de Programació i Gestió Acadèmica.
- Assessorament Psicològic.
- Biblioteca i serveis de préstec interbibliotecari.
- Serveis de fotocòpies.
- Aules d'informàtica.

Específicament als estudiants de la titulació, se'ls ofereix, a més dels esmentats serveis, l'assistència de la secretaria de la Facultat i la secció de docència de l'administració de l'edifici.

h) Volum alumnat

El volum d'alumnat ha passat de 74 en el curs 92-93 a 628 en el 1997-98.

2.1.3 Nivell d'associació entre els objectius

Sembla existir una concordanÁa entre els objectius de la titulació encaminats a la formació de llicenciats d'àmbit generalista: la quantitat de matèries. que figuren en els dissenys curriculars és, sens dubte, l'eix sustentador d'aquest objectiu.

2.1.4 Els procediments de revisió dels objectius.

La Junta de Facultat i el Deganat vetllen per la consecució dels objectius de la titulació. De fet, els canvis en el pla d'estudis actual són una prova d'aquesta preocupació i del seguiment que el Deganat i la Junta de Facultat porta a terme sobre el desenvolupament de la titulació.

2.1.5 Els obstacles per a la consecució d'objectius.

L'acumulació i el nombre d'assignatures anuals, donada l'organització trimestral de la titulació i de la UPF i els temaris massa densos, semblen ser els principals obstacles per a la consecució dels objectius proposats.

2.1.6 Els mecanismes d'avaluació dels objectius i el seu nivell d'assoliment.

El baix índex de llicenciats dins del període establert sembla posar en crisi el nivell d'assoliment dels objectius. No obstant i això, caldria confrontar aquestes dades amb el nivell de formació adquirit i amb la capacitat de l'alumnat per afrontar estudis de tercer cicle o reptes del món laboral.

## **2.2 Planificació de la titulació.**

La demanda dels estudis d'Humanitats en general, va experimentar una baixa continuada durant els anys 80: segons quadres estadístics, les sol·licituds en primera preferència amb requisits en les titulacions d'Humanitats es situa entre l'índex 1000/900 el 1985-86 a l'índex 600/500 el 1990-91 i el percentatge de sol·licituds en primera preferència a Humanitats sobre les altres branques passa del quasi 30% el 1985-86 al quasi 15% del curs 1990-91.

Però aquest accelerat descens no s'ha produït paral·lelament al de les places que ofereixen les universitats. Les places també han disminuït, però a un ritme molt més lent. Aquest fet ha determinat que a Humanitats hi hagi molts estudiants amb una primera preferència "no humanística"; a Humanitats, les places sovint són assignades a sol·licitants que tenien una altra primera preferència. El curs 1990-91, per exemple, en la branca d'Humanitats, de les 6987 places assignades en la pre-inscripció de juny, 4690 ho eren en primera preferència i les 2297 restants, en preferències ulterior. En altres termes, de cada tres places que es van assignar a Humanitats, una ho va ser en segona o altres preferències.

## **2.3 Demanda i qualitat d'accés.**

(Vegeu taula 2).

## **2.4 Anàlisi de la demanda i ocupació en la titulació.**

No tenim cap estudi estadístic que ens permeti treure conclusions segures; caldria dedicar un temps i un esforç a aquest aspecte que preocupa molt seriosament el nostre alumnat mitjançant una enquesta personalitzada entre els nostres llicenciats.

El coneixement de les demandes en la bossa de treball del GOAP podria ser un primer pas de clarificació d'aquest aspecte.

## **3. EL PROGRAMA DE FORMACIÓ.**

(Vegeu taula 4 com a guia d'aquest apartat).

### **3.1 Estructura del pla d'estudis.**

Per resolució de la Comissió Acadèmica del Consell d'Universitats en data de 18 de setembre de 1997, es va homologar la modificació del pla d'estudis que fou aprovat en Junta per la Facultat d'Humanitats. Donat que hi ha fotocòpia de l'estructuració de les troncats i dels crèdits corresponents, comentarem només les modificacions que van afectar realment al pla d'estudis:

- El primer cicle deixa de tenir, per a cada estudiant, dues llengües estrangeres (l'anglès, obligatòriament, i el francès o l'alemany) per passar a tenir-ne una a triar entre: alemany, anglès o francès.
- S'incorporen en el pla de 1r. cicle dues noves assignatures: *Introducció al món Clàssic i Història de l'art III*.
- L'assignatura *Gèneres i formes literaris* i les assignatures optatives de llengua llatina desapareixen de primer cicle per passar a formar part de l'oferta d'optatives de 2n. cicle.
- Es reorganitza de la càrrega lectiva, tot canviant algunes assignatures de trimestre i/o curs, per tal d'adaptar els canvis introduïts.

### 3.2 Programes de les assignatures del pla d'estudis

a) El contingut dels programes reflecteix els objectius de la titulació?

En general creiem que sí car una lectura dels programes des de l'inici de la titulació permet de deduir que no es pretén exhaustivitat en la matèria i s'adapten a un enfocament generalista.

Però un document escrit elaborat recentment per l'alumnat critica els aspectes següents:

- la manca d'interdisciplinarietat entre els diferents àmbits de coneixement, sobretot pel que fa a la relació entre la Història, l'Art, la Literatura i el Pensament.
- la manca de correspondència entre el contingut de les assignatures que consten en el pla d'estudis i el que es fa a la pràctica, sovint perquè són impossibles de complir o perquè un professor els canvia lliurement per preferències personals.
- la concentració en determinats períodes, amb predomini dels segles XVIII i XIX.
- les repeticions dels programes per manca de coordinació entre el professorat.

b) La demanda de feina per als alumnes que es reflecteix en els programes és raonable i s'adiu amb aquests objectius?

La impressió d'una lectura general dels programes denota uns continguts molt extensos i difícils de portar a terme en el període limitat de 10 setmanes. Òbviament el professorat és conscient d'allò que obligatòriament s'ha de veure, tant pel que fa a la cronologia d'una assignatura (posem, per cas, història moderna) com per aquells aspectes de coneixement bàsic i que no es deu obviar.

El document de l'alumnat coincideix en denunciar la problemàtica dels temaris massa densos, especialment pel que fa a les assignatures troncats

c) Quina és la valoració del nivell d'actualització científica del contingut i de les fonts del programa?

Es fa difícil de jutjar aquest aspecte sense el concurs d'un comitè d'experts.

d) El departament, com fa conèixer als alumnes els programes de les assignatures?

La divulgació correcta dels programes ha estat sempre objectiu prioritari a Humanitats; anys enrera, cada professor es responsabilitzava de la seva distribució el primer dia de

classe; avui, els alumnes accedeixen a ells per les vies informàtiques i a més estan impresos en el Llibre de l'Estudiant.

e) Com es valora l'organització i seqüència interna del programa?

L'alumnat, mitjançant enquestes, emet la seva resposta i el seu judici.

f) És adequada la seva extensió al programa lectiu?

Sembla que pel que fa al primer cicle, els programes en general són massa extensos: programes de 10 temes, obliguen a veure un tema per setmana, cosa que donada l'amplitud de molts d'ells, obliga a una presentació accelerada. Caldria acceptar les limitacions imposades per l'organització trimestral, criteri que comparteixen els estudiants.

### **3.3 Organització de l' ensenyament**

(Vegeu taula 6 com a guia d'aquest apartat).

3.3.1 Els òrgans responsables de l'organització de l'ensenyament.

Segons estableix la LRU, Departament i Facultat comparteixen la responsabilitat d'organització de l'ensenyament així com el seguiment del mateix a través de les enquestes per assignatura.

3.3.2. El període de docència

La docència s'articula en un període lectiu de 10 setmanes, amb una setmana no lectiva per preparar exàmens i un temps determinat per realitzar els exàmens i procedir a la seva revisió.

Malgrat els inconvenients esmentats d'obligada acceleració que representa l'organització trimestral, sembla que si es vol mantenir la formació generalista, l'estructura trimestral és la pedra angular que permet que aquesta sigui possible.

L'enquesta de valoració del sistema i de l'organització de l'ensenyament de març de 1996 qualificava el sistema trimestral pel que feia a Humanitats de "regular bo", coincidint amb el parer de la UPF en general.

3.3.3 L'horari setmanal de docència.

La pràctica d'aquests anys sembla confirmar que l'organització de l'horari en 4 hores setmanals per assignatura, amb el dimecres no lectiu, és beneficiosa per l'alumnat, més que horaris més acumulatius que tallen més els ritmes de les assignatures i fan perdre amb més facilitat hores de docència (incidència de festes, malalties del professor, etc.).

Els estudiants critiquen en el seu estudi l'organització dels horaris perquè no afavoreixen el treball personal i perquè no els permet l'oportunitat d'assistir als seminaris organitzats per la pròpia Facultat.

Demanen que segon cicle es distribueixin les assignatures troncales en un grup al matí i l'altre a la tarda, per estalviar les hores perdudes a l'espera de la classe.

3.3.4 La planificació dels exàmens finals.

La planificació dels exàmens finals es fa des de la secretaria de la Facultat.

Donat que els crèdits de lliure elecció són possibles en qualsevol carrera de la UPF, la universitat preveu la repetició exàmens en aquells casos de coincidència horària amb una altra matèria.

### 3.3.5 Les pràctiques en el pla d'estudis.

Segons les pautes establertes en el pla d'estudis, totes les assignatures comporten classes pràctiques. En aquest aspecte, la titulació vetlla perquè les assignatures no romanguin a un nivell purament teòric. Amb una major programació de classes pràctiques trobem les llengües estrangeres.

Les pràctiques disminueixen en assignatures més especulatives com les de pensament i també en la programació del segon cicle.

Si bé la majoria de classes pràctiques estan encomanades a professors ajudants o més excepcionalment a becaris de tercer cicle, també les imparteixen professors titulars o titulars d'escola universitària, prova de la consideració que la Facultat els atorga. L'assistència a les pràctiques per part de l'alumnat acostuma però a ser menor que a la dels cursos teòrics. Sempre se n'assegura la realització. Algunes assignatures com llengua espanyola en canvien els continguts anualment preveient la possibilitat d'alumnes repetidors.

## 4. DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

### 4.1 Atenció tutorial.

a) De caràcter normatiu: funcions exigides al professorat.

La normativa es restringeix a l'atenció a l'estudiant durant les hores de visita en els períodes docents de cada professor.

b) De pràctica habitual: manera de desenvolupar el contingut de la normativa.

*- És prou explícita la norma sobre les funcions del professorat d'atenció tutorial?*

És explícita en la mesura que no fa cap altre menció a més de l'estrictament oficial d'atenció obligada. Cal destacar la pràcticament nul·la cultura de visites per part de l'estudiant.

*-Quina valoració feu del nivell de compliment formal del professorat de les funcions d'atenció tutorial? Es pot dir que, en termes generals, durant els trimestres docents i degut al caràcter gairebé diari de les lliçons, l'alumne no ha de tenir dificultats per posar-se en contacte amb els professors.*

*- Es pot parlar d'una "cultura" o "pràctica" d'atenció individualitzada als alumnes?*

Si ens fixem en l'anterior qüestió podríem afegir que, si no es compleix de manera estricta amb la normativa contemplada de forma horària, sí que s'ha desenvolupat una "cultura" i una "pràctica" d'atenció individual més generosa fora dels horaris establerts i de manera extraordinària. En aquest cas la cultura de l'incompliment queda restablerta per una cultura de màniga ampla.

- *S'han trobat o es troben experiències singulars d'organització i desenvolupament d'aquesta funció?*

És coneguda la pràctica tutorial en els països anglosaxons i en les universitats alemanyes.

- *Hi ha una normativa expressa sobre el nombre d'hores de tutoria i de visita al professor? Quin és el nombre d'hores que dedica cada professor a aquesta finalitat, segons la seva categoria professional?*

No sembla haver-hi una normativa expressa. En termes generals s'observa una atenció més gran en nombre d'hores en els ajudants, que disminueix quan s'arriba a titulars i catedràtics, alguns dels quals no tenen hora oficial de visita; en aquests últims casos es suposa que es tracta d'hores convingudes.

- *Es fa publicitat de l'horari de tutories de cada professor (on i quan)?*

Els llocs habituals són la porta de cada despatx dels professors i les cartelleres de la Facultat.

- *Quina opinió té el Comitè d'Avaluació de l'eficàcia de les activitats tutorial i de la utilitat i les dificultats per portar-les a terme?*

El fet de no haver-hi una "cultura" o "pràctica" tutorial fa que l'eficàcia esmentada sigui només en relació a qüestions d'ordre molt formal (revisió d'exàmens, consultes puntuals sobre bibliografia, etc.); es troba a faltar una atenció dirigida a la concepció global de cada currículum personal, la qual cosa fa que no sempre l'estudiant disposi d'una visió de conjunt del seus estudis, que manqui una coherència en els itineraris escollits i per tant una manca molt generalitzada d'horitzons personals i professionals. Tanmateix les dificultats se situen en l'ordre de la multiplicitat horària a la que està sotmesa la facultat: moltes assignatures, molts canvis, molts professors, molts alumnes: davant d'un model com el present potser s'hauria de desvincular l'activitat tutorial al mer control de les qualificacions. És molt important promoure una cultura de les tutories concebuda amb horitzons més amples de cara a la confecció d'un currículum el més propici possible, de manera que el fracàs es redueixi pel cantó de la manca de temps i dedicació real.

## **4.2. Metodologia docent.**

- *En el conjunt de la titulació, es consideren pertinents els mètodes d'ensenyament utilitzats?*

Qüestió de difícil valoració global. Sembla que en el cas d'una llicenciatura nova com aquesta els mètodes es troben encara en una fase experimental, degut principalment a la paulatina constitució del perfil de les Humanitats en relació als nous reptes socials. D'altra banda cal pensar molt seriosament en la capacitat d'adaptació dels mètodes coneguts a les noves exigències, les manifestacions primeres de les quals són els nous programes d'estudi.

- *Hi ha una normativa expressa per la innovació didàctica?*

La programació de les assignatures en períodes trimestrals ha fet que, en general, els docents estiguin preocupats en les noves vies de transmissió de continguts, la major part dels quals són molt amplis, tot i que el seu us és encara molt escàs.

- *Les estratègies didàctiques utilitzades en les diferents assignatures són les més adequades per el tipus de formació que es busca? Analitzeu si la combinació entre*

*classes magistrals i participació dels alumnes és adequada. A més, valoreu la utilització de tècniques didàctiques innovadores (audiovisuals, ordinadors a classe, etc.).*

Sembla que les estratègies s'estan configurant en cada cas. Pel que fa a la participació en les classes magistrals cal tenir present que la gran quantitat d'hores de classe deixa un marge mínim per a la preparació i posterior assistència a les sessions, la qual cosa fa que la participació de l'estudiant en les matèries de continguts fonamentals sigui quasi nul·la.

*- En quina mesura el nombre d'alumnes, els mitjans didàctics, el tipus d'aules, etc. condicionen el mètode d'ensenyament utilitzat?*

Pel que fa al nombre d'alumnes, i en molts casos, es fa notar una pràcticament inexistent diferència entre assignatures troncales i optatives; això afecta a la pràctica docent, ja que un diàleg més estret i dirigit dintre de l'aula a partir, per exemple, de lectura de textos, es fa molt difícil quan el nombre supera la cinquantena. Aquest mateix problema afecta al tipus d'aules, doncs la quantitat d'estudiants impedeix l'aula-seminari.

*- Quina és la valoració del Comitè sobre l'ús dels recursos multimèdia en l'ensenyament?*

En general i després del temps de funcionament dels estudis es pot dir que hi ha una tendència a un ús habitual, encara que mancat d'estratègies i de una clara idea del què són els materials d'estudi. Com a contrapartida es podria dir que hi ha una tendència perillosa a la desaparició del llibre com a tal unitat. La preocupació pels usos dels multimedia no pot fer oblidar que hi ha mètodes que no necessiten gaire innovació pedagògica en el conjunt de les humanitats: la lectura és del tot imprescindible doncs comporta uns nivells de reflexió, però sobretot d'atenció i soledat que altres recursos difícilment poden superar.

*- Es considera adequat el nivell de compliment dels programes en les diferents assignatures?*

En molts casos i degut al tipus de períodes trimestrals es pot dir que moltes assignatures han de trobar encara un model proporcionat que afavoreixi el compliment dels programes. De tota manera aquest sembla un punt fortament millorable.

*- Hi ha una correspondència raonable entre el possible incompliment del programa i el que finalment s'exigeix als alumnes?*

Potser en aquest cas s'hauria de fer una valoració del que s'entén per coneixements possibles i reals; tot tenint en compte que l'exigència no té perquè relacionar-se directament amb el que de facto s'explica a classe, sinó també amb el que es proposa (lectures individuals, recerca, converses personalitzades, etc.). El que és habitual però és una exigència dirigida a tot el programa.

*- Quina conseqüència té la falta de compliment d'una part del programa sobre altres assignatures posteriors i en la formació final de l'alumne?*

Les programacions d'assignatures no han d'estar sempre pensades de forma diacrònica; se suposa que l'estudiant té uns marcs de referència generals. D'altra banda, la lliure configuració d'assignatures pot permetre suplir aquests possibles dèficits. Un punt feble és la repetició de mateixos aspectes en diferents assignatures, el que fa pensar en una falta coordinació entre els programes.

- *En quina mesura es fan activitats més enllà de les classes? Preneu en consideració cicles de conferències, comentaris de llibres, grups d'investigació, publicacions, etc.*

Les activitats organitzades de forma esporàdica o programada presenten, en general, una participació molt baixa per part dels estudiants degut, principalment, a la intensa activitat docent i l'assistència regular a les classes, pràctica que cada vegada l'estudiant considera més imprescindible, sense que d'altra banda els coneixements assolits a classe puguin ser completats amb altres materials (biblioteca, etc).

- *Quines activitats es fan, a més de les classes, dedicades a la formació de l'estudiant en tècniques d'estudi, d'aprenentatge d'actituds, de recerca de feina, etc.?*

Per regla general les activitats són més de tipus cultural que d'orientació en l'estudi i l'aprenentatge. Aquest últim aspecte es pot relacionar amb la pràctica tutorial.

- *Hi ha acords i convenis específics amb empreses, organismes i entitats en relació amb aquesta titulació?*

Les característiques pròpies d'uns estudis d'Humanitats no permet moltes possibilitats de cara al món empresarial, si bé és cert que hi ha programes de tercer cicle que cobreixen algun d'aquests aspectes. D'altra banda hi ha convenis per l'organització de cursos i seminaris amb altres entitats culturals de la ciutat. Hi ha també convenis de cooperació educativa amb moltes universitats i entitats privades.

- *Es presta una atenció especial a la dimensió europea en el currículum que s'ofereix a l'alumne?*

Potser l'europeu és l'àmbit geogràfic i cultural més representat d'aquests estudis.

### **4.3 El treball dels alumnes.**

- *De quina manera es fomenta l'aprenentatge independent de l'alumnat i la seva responsabilitat a la feina?*

No creiem que es pugui parlar d'una política de formació autònoma a l'estrictament adreçada als objectius de cada curs, si bé és cert que en cada cas, i depenent de l'interès de l'estudiant per una matèria determinada es podria parlar d'orientacions més particulars.

- *Quina és la valoració del Comitè sobre el nivell real d'exigències en la titulació? Quina és la valoració sobre si és factible el pla d'estudis des de la perspectiva de l'alumne (demanda d'hores de classe, feina personal, nombre d'anys per acabar la carrera, etc.)?(Dades extretes d'una enquesta feta als estudiants)*

1) A la pregunta següent: "El tipus de treball que s'exigeix als alumnes s'adiu als objectius de la carrera?" sobre una població de 248 estudiants enquestats s'obtenen els següents resultats:

41,53%	contesta:	Normal.
27,77%		No gaire
27,02%		Sí, bastant
5,65%		No, gens
4,03%		Sí, molt

2) sobre una població de 245 estudiants, a la pregunta: “És possible complir el pla d’estudis (tenint en compte el nombre d’hores de classe, la demanda de treball personal, els anys que dura la carrera, el règim de permanència, les condicions dels intercanvis a l’estranger, etc.)?”

32,24%	contesta:	No gaire
29,34%		Normal
20,00%		No, gens
15,10%		Sí, bastant
3,27%		Sí, molt

3) sobre una població de 251 estudiants, a la pregunta: “La quantitat de treball que s’exigeix als alumnes és raonable?”

33,47%	contesta	No gaire
29,08%		Normal
20,32%		No, gens
12,75%		Sí, bastant
4,38%		Sí, molt

malgrat l’ambigüitat de la pregunta es pot completar amb la següent:

4) sobre 250 estudiants, a: “L’extensió dels programes és adequada al temps real (tenint en compte la planificació trimestral)?”

53,60%	No, gens
31,20%	No gaire
8,00%	Normal
6,00%	Sí, bastant
1,20%	Sí, molt

5) sobre 251: “Quan no es compleixen els programes, es té en compte a l’hora de l’examen final i en les assignatures posteriors?”

30,68%	Sí, bastant
23,51%	Normal
22,31%	No gaire
12,75%	No, gens
10,76%	Sí, molt

*valoració anterior:*

1) Mentre gairebé la meitat dels entrevistats (maig 1998) consideren “normal” la relació entre el tipus de treball exigut al llarg de la carrera amb els seus objectius, s’observen dues poblacions importants, corresponents de bon tros a l’altra meitat entrevistada, amb opinions clarament contrastades. Probablement és degut a una manca d’informació sobre el que veritablement s’exigeix a l’estudiant quan entra a la Facultat, la qual cosa fa que no es tinguin uns criteris clars sobre el nivell de dedicació amb harmonia al d’exigència.

2) Aquesta manca de criteris segurs es fa més palesa encara davant de la segona pregunta on ens tornem a trobar davant d'uns resultats similars amb una desviació més positiva de cara al pla d'estudis. Tot i així creiem que s'haurien de tenir present els diferents cursos que han contestat l'enquesta, car el nivell de consciència del que suposa el treball individual en relació amb les hores d'estudi i classe ha de variar considerablement al llarg de la carrera. El Comitè opina que un estudiant d'Humanitats hauria de poder estudiar una mitjana de 4 hores diàries repartides entre totes les matèries per aprofitar el ritme de les classes i de lectura i consultes.

3) i 4) Es nota una insatisfacció clara davant l'impossibilitat de dur a terme els programes de les assignatures que, però, no té una incidència tan evident a l'hora de valorar el treball de l'estudiant, la qual cosa fa pensar que hi ha un nivell de consciència clara, entre els docents, de la necessitat d'ajustar els programes al temps real.

Aquests resultats es confirmen si veiem la quantitat d'hores que els docents consideren necessàries (veure taula 4) per superar amb èxit l'assignatura. En termes generals s'haurien d'emprar unes 21 hores d'estudi per setmana, índex que està molt per sota del estimat com a real. Això fa que el nivell de participació a classe sigui quasi nul, ja que l'estudiant que ha d'assistir a classe diàriament no ha tingut temps de posar al dia els seus coneixements ni d'assimilar el que es diu a classe. No hi ha temps per ampliar lectures o fer un mínim de recerca. El resultat és que la informació de cada dia no és quasi mai contrastada i, per tant, no s'afavoreix el nivell crític i reflexiu de l'estudiant que només acumula material, però no sempre coneixements. Hi ha una greu desproporció entre el temps de dedicació individual i el temps d'assistència a classe.

*- En relació amb les xifres de matrícula, quin és el percentatge mitjà d'assistència a classe? Estimeu-lo en el període central de desenvolupament de l'assignatura, i analitzeu la informació desglossada per cicles, assignatures obligatòries i optatives, primer any, diferents torns, si n'hi hagués, etc.*

Pensament: el primer cicle i en les assignatures troncales es nota una assistència que va del 60-70%; en el segon cicle aquest percentatge puja clarament fins el 80%.

Literatura: Primer cicle 70-80% i segon cicle 70%; en les pràctiques de llengua un 50%

Història: entre 70-80% el primer cicle i 70-75% el segon.

Art: en el primer cicle es pot parlar, en troncales, de 75-80% amb poques variacions en el segon cicle.

(nota: s'hauria de tenir present els matriculats de lliure elecció, entre els quals el nivell d'abandonament de l'assignatura és sempre proporcionalment mol més alt).

#### **4.4. Avaluació de l'aprenentatge.**

*- En quin moment i en quin lloc es fa pública la convocatòria dels exàmens finals?*  
A principi del curs acadèmic a la guia de l'estudiant, a les cartelleres i a la web.

*-Analitzeu i valoreu la pràctica majoritària en relació amb els aspectes següents:*

\* el tipus i contingut dels exàmens: no varia massa entre els itineraris. Majorment els temes i els comentaris de text configuren el gruix d'aquesta pràctica d'avaluació, si bé s'ha de tenir en compte que en els exàmens de llengua i literatura les qüestions més puntuals són pràctica habitual i, en Art, l'ús de la diapositiva i material audiovisual. No hi ha diferències importants, excepte pel contingut, de cara al segon cicle.

\*Els mecanismes per corregir-los: la simple lectura i valoració per part del professor responsable de l'assignatura. En el cas de les llengües l'ús de plantilles i test pregunta-resposta.

\* Els criteris que se segueixen per l'avaluació: la qualitat del contingut, contestar a una gran part del que es demana i finalment es té en compte la mitjana de resultats obtinguts de cara a l'establiment de les notes.

\* La periodicitat de l'avaluació: excepte en el cas de les llengües on l'avaluació es continuada (al final dels tres trimestres del curs), en la resta de matèries una vegada per trimestre (finals).

- *Hi ha algun criteri per compensar o amitjanar notes en les diferents assignatures d'un semestre o curs?*

Només pel que fa a les assignatures que s'avaluen de forma continua (vid. supra)

- *Com i quan s'informa els alumnes dels resultats dels exàmens parcials i finals?*

Entre el final d'un trimestre i el començament de l'altre. Actualment es poden informar per web.

- *Hi ha una normativa específica respecte de la revisió d'exàmens.*

La Facultat disposa de tota una normativa que està a l'abast de tothom (apartat 7.5 de la normativa general de la Facultat): els exàmens poden ser orals i escrits; els primers amb un tribunal de tres professors i públics. L'estudiant té opció a revisar exàmens finals en una primera instància, un cop esgotada aquesta possibilitat es pot sol·licitar de nou i el degà o director del centre nomenarà un tribunal que resoldrà les peticions i la seva resolució serà inapel·lable.

#### **4.5. Coordinació de l'ensenyament.**

- La coordinació intradepartamental:

1 Director.

Comissió permanent: 5 professors (1 secretari), 1 estudiant i el director.

Comissió professorat: catedràtics + el secretari.

Consell de departament: tots els professors a temps complert, més una representació dels associats, estudiants i Pas

Secretari.

La valoració es una baixa participació, entre un 40-50%, dels membres del departament, per qui no és prioritària aquesta tasca (no està remunerada, excepte en el cas del director i secretari).

- *La coordinació interdepartamental: només hi ha un departament.*

- *La imatge del equip directiu*: bona en general però deteriorada al llarg de les legislatures.
- *Direcció de departament*: poca representativitat efectiva.

#### **4.6. Resultat de l'ensenyament.**

- *Taxa de graduació* (alumnes que han acabat els estudis de l'últim curs sobre la cohort d'alumnes de nou ingrés que, per cycle llarg, van començar els estudis cinc anys abans o, si escau, sis, i per cycle curt, tres anys abans).

Promoció 1992-93 llicenciats el curs 1995-96: sobre un grup de 74 es van graduar 33.

Promoció 1993-94: llicenciats el curs 1996-97: sobre un grup de 87 es van graduar 12.

- *Taxa d'endarreriment* (alumnes que continuen matriculats a l'últim curs sobre la cohort d'alumnes de nou ingrés que, per cycle llarg, van començar els estudis cinc anys abans o, si s'escau, sis, i per a cycle curt tres anys abans).

Promoció 1993-94: llicenciats al curs 1996-97: sobre un total de 87 es van graduar 33+5 (trimestrals)= 38.

- *Taxa d'abandonament* (diferència entre la cohort d'alumnes de nou ingrés -de cinc anys abans o, si escau, sis per a alumnes de cycle llarg, i de tres anys abans per als de cycle curt- i la suma d'alumnes que han acabat amb èxit i els que continuen matriculats que van començar els estudis en els anys de referència.).

Promoció 1993-94: sobre un total de 87 abandonen 16.

- *Durada mitjana dels estudis* (mitjana d'anys que tarden els alumnes a obtenir la titulació. Diferencieu, si cal, entre la finalització de les assignatures del pla d'estudis i la finalització del projecte de final de carrera).

S'hauria de tenir present els alumnes que entren a la llicenciatura en el segon cycle i aquells, molt pocs, que l'abandonen per començar un altre segon cycle. Pel que fa a l'alumne habitual d'Humanitats s'observa un major relaxament: es podria parlar de entre quatre i cinc anys, amb una forta tendència cap els cinc.

- *Taxa d'abandonament per no superar el règim de permanència a primer curs*. (Diferència entre els alumnes de nou ingrés en la titulació i els alumnes de la mateixa cohort que no puguin continuar estudis pel fet de no haver aprovat el mínim exigít).

Tenint en compte que els alumnes han d'aprovar, com a mínim, el 50% dels crèdits de primer curs per continuar estudiant a la UPF obtenim els següents resultats:

Promoció 1992-93: sobre un total de 74 alumnes abandonen el primer curs 9.

Promoció 1993-94: sobre un total de 87 alumnes abandonen el primer curs 7

- *Taxa d'abandonament el primer any*: Diferència entre els alumnes de nou ingrés en la titulació i els alumnes de la mateixa cohort que no es matriculen al cap d'un any. Inclou els estudiants que no han superat el règim de permanència a primer curs).

Cohort del 92/93: sobre un total de 74 matriculats abandonen el primer any: 4  
Cohort 93/94: sobre un total de 87 “ “ “ : 7

- *Taxa d'abandonament els dos primers anys* (diferència entre els alumnes de nou ingrés a la titulació a primer curs o equivalent i els alumnes de la mateixa cohort que no es matriculen durant dos anys consecutius)

Cohort del 92/93: sobre 74 alumnes: 4 (primer cicle).  
Cohort 1993/94: sobre 87 “ : 1 (“)

- *Taxa de presentats*: (aquests resultats s'han obtingut de la suma dels matriculats de totes les assignatures i la suma dels presentats a totes les assignatures)

Cohort 1996/97: Primera convocatòria: 82,92% (sobre els matriculats)  
Segona convocatòria: 53,96 % (pendents en la primera c.)

- *Taxa d'èxit*:

Primera con.: 82,40% (sobre els presentats)  
Segona con.: 70,20%

- *Taxa de rendiment*: Primera con.: 68,33% (dels matriculats a la primera con)  
Segona con.: 37,88% (pendents a la primera)

S'obté un resultat total del 80,33% en la taxa de rendiment.

### **Qualitat en l'accés i rendiment posterior.**

- És raonable la taxa de rendiment final dels alumnes brillants?

En general s'observa un rendiment inferior a mesura que avança el curs, de manera que en el tercer trimestre l'índex de fracàs és molt superior al dels altres dos períodes lectius.

No tenim, encara, dades raonables sobre l'ocupació i la demanda dels graduats d'aquesta titulació. L'índex d'alumnes que continuen estudis a la UPF, (tercer cicle: doctorat en Humanitats o Literatura Comparada) de moment és mol baix, si tenim en compte que només ha pogut accedir-hi una promoció (menys de cinc estudiants).

## **5. ALUMNES**

### **5.1. L'accés a la carrera d'Humanitats**

Els alumnes que ingressen cada any a primer curs de la Facultat d'Humanitats de la UPF procedeix, quasi únicament, del BUP, i han realitzat el COU i la Selectivitat. El 92-93 i 93-94 van ingressar a la Facultat cada curs a primer any de carrera uns 80 estudiants (un sol grup). Es va començar amb una nota de tall de 5'89 i immediatament es va passar a 6'34. Aquells anys les xifres per opcions d'ingrés dels estudiants són les següents: el curs 92-93, de 85 estudiants ingressats, 58 eren de 1a. opció, 11 de 2a, 7 de 3a, 5 de 4a, 3 de 5a. i 1 de 6a; i el

curs 93-94, sobre 80 estudiants ingressats, 59 eren de 1a. opció, 4 de 2a, 9 de 3a, 5 de 4a, 1 de 5a. i 2 de 6a. A partir del curs 94-95 han ingressat a la Facultat cada any uns 160 estudiants (dos grups). L'ampliació de grups va tenir per efecte la immediata baixada de la nota de tall a 5'85 el 94-95 i a 5'82 el 95-96. Encara que el curs 96-97 la nota va pujar a 6'22 sembla que una certa davallada es confirma pel fet que el curs 97-98 va tornar a situar-se al nivell de 5'85. No obstant, com veurem, aquestes xifres no es poden interpretar de forma unidireccional.

Les xifres per opcions d'ingrés d'aquests anys mostren una tendència creixent a l'entrada d'estudiants de primera opció, és a dir, que la demanda d'Humanitats de la UPF creix: el curs 94-95, sobre 160 admesos, 80 eren de 1a. opció, 29 de 2a., 9 de 3a., 16 de 4a., 6 de 6a., 3 de 7a. i 1 de 8a.; el curs 95-96, sobre 162, 99 de 1a., 24 de 2a., 23 de 3a., 5 de 4a., 6 de 5a., 2 de 6a., 2 de 7a. i 1 de 8a.; el curs 96-97, sobre 160, 124 de 1a., 16 de 2a., 6 de 3a., 7 de 4a., 5 de 5a., 1 de 6a. i 1 de 7a., i el curs 97-98, sobre 180, 135 de 1<sup>a</sup>, 18 de 2a., 12 de 3a., 3 de 4a., 5 de 5a., 3 de 6a. i 4 de 7a.

A primera vista, sembla que quan la Facultat tenia un cos d'alumnat més petit (un sol grup de primer any) la nota de tall era més alta, i el percentatge d'estudiants de primera opció pujava. Això és lògic, però no es pot dir que estigui experimentat perquè es basa només en l'experiència de dos cursos (92-93 i 93-94), que és una experiència insuficient. Es podria dir que en el record d'alguns professors hi ha la idea que les promocions dels anys 92-93 i 93-94 eren millors: es diu que a classe s'aconseguia retenir l'atenció de l'alumnat amb més facilitat i els estudiants assimilaven més bé les explicacions. Però això són impressions. És més cert dir que, d'acord amb la demanda dels darrers dos cursos, estadísticament les coses són igual que abans, és a dir, igual que els primers cursos, idealitzats per alguns: recordem que el curs 97-98, sobre 180 estudiants ingressats, 135 eren de 1a. opció, i que el curs 96-97, sobre 160, ho eren 124. Doncs bé, aquestes opcions són encara millors que les del curs 93-94, quan, sobre 80 estudiants ingressats, n'hi havia 59 de primera opció: en rigorosa proporció, sobre la base de 80/59, els cursos 97-98 i 96-97 els alumnes de 1a. opció haurien d'haver estat 133 i 118, i no 135 i 124 com ha estat.

L'ampliació de grups (de 80 a 160), que es va fer el curs 94-95, es va deure a la necessitat de construir una oferta de segon cicle que fos original, útil i atractiva, el que comportava obrir un nombre d'assignatures optatives que permetés dibuixar els quatre itineraris de l'actual llicenciatura d'Humanitats. Amb 80 estudiants d'ingrés per curs no era possible obrir aquests itineraris, perquè les diverses assignatures no s'haurien omplert d'estudiants (o del nombre mínim d'estudiants: 20 per assignatura). Lògicament, per a captar més estudiants (obrir dos grups = 160 estudiants), és a dir, ampliar l'oferta, va ser necessari acceptar que es podia produir una baixada de la nota de tall, com així ha passat moderadament. En aparença la situació s'ha complicat pel fet que al mercat han afluït també llicenciatures d'Humanitats d'altres universitats properes (Universitat Autònoma, Universitat Internacional Lliure), i encara sembla que l'oferta s'ampliarà en el futur (Universitat de Barcelona), però, com dèiem més amunt, el nombre creixent d'estudiants de primera opció durant els darrers quatre cursos (80, 90, 124 i 135) confirma el creixement de la demanda o, si més no, l'adequació entre oferta i demanda. En aquestes circumstàncies, i per a continuar amb el deure de servir a la societat que caracteritza a tota universitat pública, la UPF té l'obligació de mantenir l'oferta de places d'Humanitats al nivell actual, com a mínim.

La Vicegerència d'Afers Acadèmics fa arribar propaganda dels estudis que imparteix la UPF a la premsa i als diversos centres d'ensenyament secundari de Catalunya, i atén les demandes d'informació que li arriben d'aquests centres. Concretament organitza xerrades d'orientació per a Instituts en els propis centres i per a grups d'estudiants a la UPF. A més, personal de cadascun dels Estudis (Escoles i Facultats) de la UPF és present al Saló de l'Ensenyament que la Conselleria d'Ensenyament organitza cada any, i aquí informa sobre l'oferta d'estudis de la UPF a tothom que ho demana.

Ultra als estudiants de la llicenciatura d'Humanitats, les assignatures d'aquesta carrera o una part d'elles (en relació amb la demanda pròpia, que, lògicament, té prelación) s'ofereixen com assignatures optatives (pel sistema que se'n diu de crèdits de lliure elecció) als alumnes dels diferents Estudis de la UPF. El resultat és bo. Hi ha una presència important d'alumnes de les carreres de Dret, Econòmiques, Ciències Polítiques, Gestió i Administració Pública, Comunicació Audiovisual i Relacions Laborals a les classes Humanitats. D'aquests alumnes, els de Dret, Econòmiques i Ciències Polítiques acostumen a ser els millors, sense que s'apreciïn diferències significatives amb els d'Humanitats.

## **5.2. Atenció especial als alumnes de nou ingrés**

*Quin tipus d'orientació i informació es facilita als alumnes de nou ingrés? Qui se n'encarrega?*

Per als nous alumnes, la incorporació a la Universitat comporta un esforç important per descobrir el funcionament d'una nova institució i adaptar-s'hi. Per facilitar aquesta incorporació, a la UPF funciona per a cada Estudi un programa d'acolliment als nous estudiants que s'anomena "Benvinguts a la Universitat Pompeu Fabra". Aquest programa pretén posar a l'abast dels alumnes que s'incorporen per primera vegada a la Universitat tota la informació bàsica necessària per facilitar-los la seva integració. Per fer-ho el mes de setembre, dies abans de l'inici del curs acadèmic, tenen lloc unes sessions guiades per alumnes veterans de la pròpia Facultat. En aquestes sessions, d'una durada aproximada de 90 minuts, es dona informació als alumnes de nou ingrés sobre 12 qüestions o temes del seu interès: 1) El campus universitari. 2) Els edificis on s'impartiran les classes. 3) L'emplaçament de les aules. 4) El Punt d'Informació a l'Estudiant. 5) La Biblioteca. 6) El Servei d'Assessorament Psicològic. 7) Les associacions d'estudiants. 8) Les revistes d'estudiants. 9) La programació d'activitats culturals i esportives. 10) Els mitjans de comunicació per informar-se de les activitats organitzades per la Universitat (Guia de Serveis i Activitats per a la comunitat universitària, UPFlash, cartelleres). 11) Els bars i menjadors. 12) El servei de fotocòpies.

Quan comença el curs, el primer dia, la degana rep els nous estudiants a la Sala d'Actes i els dirigeix unes paraules de benvinguda i encoratjament, amb recomanacions sobre com afrontar els reptes de l'etapa universitària que es disposen a afrontar.

En una enquesta feta recentment entre els estudiants de la Facultat (d'ara en endavant direm "Enquesta dels estudiants"), a la pregunta sobre si l'orientació que la Facultat dona als alumnes en el moment de començar la carrera és suficient, el 41'46 % va respondre que regular, el 26'83 % insuficient (o no gaire suficient), el 20'73% bastant satisfactòria, el 1'63 % molt satisfactòria i el 9'35 % gens satisfactòria.

## **5.3. Els serveis específics d'atenció**

*Com està organitzada l'atenció als alumnes? (òrgans, recursos humans, dependència administrativa)*

Després de la informació rebuda a la sessió o sessions del programa "Benvinguts a la Universitat Pompeu Fabra", els estudiants disposen per a més informació de la guia "Serveis i Activitats per a la comunitat universitària" i la Guia de l'Estudiant.

La Facultat disposa d'un centre especial d'atenció a l'alumne dit Punt d'Informació a l'Estudiant, al que els alumnes s'adrecen per a qualsevol demanda d'informació. En principi, al PIE els estudiants s'hi adrecen per a qüestions que podem agrupar en sis blocs: 1) Informació acadèmica sobre els Estudis de la UPF i la seva normativa. 2) Informació sobre l'oferta d'estudis que condueixen a l'obtenció de títols oficials de les universitats espanyoles. 3) Informació sobre les activitats organitzades per la UPF. 4) Inscripció als programes del Servei d'Atenció a la Comunitat Universitària (cursos de llengües estrangeres, activitats de l'Aula de Cultura, activitats esportives, cursos del Gabinet d'Orientació Acadèmicoprofessional, entrevista amb el Servei d'Assessorament Psicològic). 5) Tràmits acadèmics diversos (compulses, renovacions de carnet i sol·licituds sobre canvis de grups i d'assignatures, anul·lacions de matrícules, etc.). 6) Presentació de queixes i suggeriments.

En una enquesta feta el març de 1996 entre els estudiants d'Humanitats sobre la valoració que els mereixia el PIE, el 80,5% el va valorar molt positivament, el 10,5% molt negativament i el 9% es va mostrar indiferent.

Per les qüestions més específiques relatives a la matriculació de les assignatures de cada curs acadèmic, l'estudiant s'ha d'adreçar al Servei de Programació i de Gestió Acadèmica. El SPGA s'ocupa també de la sol·licitud de beques. Per a qüestions relatives al contingut de cadascuna de les assignatures de la carrera, els estudiants poden adreçar-se a cada professor en el seu horari de visites setmanal.

El sistema de matriculació, amb l'atenció que el SPGA ofereix als alumnes, també ha estat valorat pels estudiants d'Humanitats en l'enquesta de març de 1996: el 55% considera molt positiu el tracte rebut, el 26% molt negatiu i el 19% es mostra indiferent.

La Secretaria de la Facultat d'Humanitats també ofereix als alumnes diversos serveis relacionats amb la matriculació: s'ocupa de les gestions relacionades amb la preinscripció de totes les assignatures optatives de la carrera; pel que fa al segon cycle, s'ocupa de la preinscripció de les assignatures troncales i obligatòries, i d'allò relacionat amb els accessos directes a segon cycle, pel que dóna informació i col·labora en la preinscripció i la tutoria general dels alumnes.

En el punt anterior ja explicàvem que la UPF disposa d'altres òrgans i serveis interès per a l'estudiant: Biblioteca, Servei de fotocòpies, Aules d'informàtica, Oficina de Serveis a la Joventut, Assessorament Psicològic i Servei d'Atenció a la Comunitat Universitària.

*Quin tipus d'ajuda es facilita als alumnes amb dificultats acadèmiques o d'un altre tipus? Qui se n'encarrega?*

Els ajuts especials per als alumnes amb dificultats acadèmiques estan emmarcats en la relació directa professor/alumne. Tots els professors de la Facultat tenen el seu horari de visites lligat al desenvolupament de l'ensenyament, i en ell atenen als alumnes que ho sol·liciten, amb especial atenció als que tenen dificultats en assimilar els continguts de les assignatures.

En l'Enquesta dels estudiants, a la pregunta de si es satisfactòria l'atenció rebuda dels professors, el 41'27 % respon que és bastant satisfactòria i el 38'49 % que és normal o regular. A una pregunta d'idèntic contingut, però respecte de l'atenció rebuda del deganat, el 43'27 % dels estudiants responen que l'atenció rebuda és regular o normal, el 12'24 % que és bastant satisfactòria, el 26'53 % que és insuficient i el 17'14 % que no és gens satisfactòria.

L'estudiant amb problemes d'estabilitat personal, amb dificultats d'adaptació al món universitari i amb baix rendiment acadèmic pot acudir al Servei d'Assessorament Psicològic, pel que haurà de cursar la corresponent sol·licitud al PIE. Aquests estudiants reben atenció directa en entrevistes individuals d'atenció i suport guiades per un psicòleg.

*Es fan esforços especials d'atenció a algun grup d'alumnes (compensació de possibles llacunes formatives, grups o programes especials, etc.)?*

Al marge del desenvolupament normal de les assignatures, s'organitzen conferències i cursos complementaris per iniciativa de les autoritats acadèmiques o dels propis professors. Alguns professors, en el marc dels seus projectes de recerca, desenvolupen activitats pedagògiques i investigadores amb estudiants, els incorporen a treballs d'arxiu o a campanyes d'excavacions, els associen a tasques organitzatives de congressos, etc. No hi ha, però, una acció institucional especial per a aquests alumnes.

De fet, en l'Enquesta dels estudiants hi ha una pregunta reservada als ajuts que els estudiants reben per a problemàtiques concretes relacionades amb programes d'informàtica, llacunes en el temari i dificultats acadèmiques. Les respostes a aquest punt són més aviat negatives: 39'51 % diuen que els ajuts rebuts són satisfactoris, però el 37'04 % diuen que són insatisfactoris i l'11'11 % que són del tot insatisfactoris.

*Quin tipus d'orientació es facilita als alumnes en relació amb la seva entrada al mercat laboral? Qui se n'encarrega?*

El febrer de 1994 la UPF va crear el Gabinet d'Orientació Acadèmico-professional, amb l'objectiu de desenvolupar programes que afavoreixin la creació de lligams entre l'etapa de formació acadèmica dels estudiants i el món del treball. El Gabinet d'Orientació Acadèmico-professional, juntament amb el deganat d'Humanitats, informa sobre estudis de postgrau, oferta de beques i ajuts, sortides professionals, inserció laboral, formació professional i convocatòries d'oposicions. El Gabinet posa la seva informació a l'abast de tothom amb terminals informàtics situats a la Biblioteca de la UPF, en prestatgeries reservades de la Biblioteca, en cartelleres pròpies i en sessions informatives. També garanteix atenció personalitzada. El Gabinet també disposa d'un programa d'autoaprenentatge de recursos per buscar feina, i organitza cursos pràctics per a la inserció laboral i l'exercici professional. Per últim, el Gabinet desenvolupa una sèrie de programes que tenen per missió posar en contacte l'estudiant amb el seu futur entorn laboral i professional. En aquesta línia organitza sessions sobre sortides professionals, trobades amb membres del món empresarial i professional i una Borsa de Treball en connexió amb el Servei Català de Col·locació de la Generalitat. També facilita l'acollida d'estudiants als convenis de cooperació educativa, que permeten desenvolupar en empreses els coneixements adquirits a la UPF.

La inserció dels estudiants de la UPF en el mercat laboral és una preocupació constant de la Universitat. Ho prova l'organització i funcionament del Gabinet d'Orientació Acadèmico-professional. Tanmateix, l'eficàcia d'aquest organisme depèn de les possibilitats del mercat de

treball, que està en relació amb la conjuntura econòmica i amb les potencials sortides de les diferents llicenciatures. Les perspectives laborals per als llicenciats en lletres o en humanitats no són bones, i és possible que això tingui a veure amb la resposta francament negativa que els estudiants han donat en la seva Enquesta a la pregunta de si la Facultat ofereix informació suficient sobre l'entrada al mercat laboral en el moment d'acabar la carrera: el 47,71 % ha respost que la Facultat no ofereix cap informació, i el 35,32 % que ofereix informació insuficient. És clar que aquí hi ha un problema que s'ha d'afrontar, però que és molt complex: tingui's en compte que els mateixos estudiants, que es queixen de que la Facultat no ofereix prou informació sobre sortides professionals, quan la Facultat organitza xerrades orientatives amb persones del món empresarial i professional no assisteixen a l'acte o assisteixen en nombre molt reduït.

La qüestió de les sortides professionals de la carrera d'Humanitats, en relació directa amb els ensenyaments que s'imparteixen a la Facultat, és un tema important, que mereix molta més atenció del que aquí li podem dedicar. Per a veure la problemàtica des d'altres punts de vista afegirem el resultat d'altres enquestes, tot anant del general al particular. En el conjunt de la UPF, el 85% dels estudiants valora molt positivament els estudis que hi cursa (enquesta de març de 1996), i el 67,3% es declara molt satisfet d'estar precisament en aquesta Universitat. Si deixem el marc global de la UPF i ens centrem en la Facultat d'Humanitats, els resultats no són gaire diferents: la major part dels estudiants diuen que hi aprenen el que esperaven aprendre, és a dir, que els coneixements adquirits estan a l'alçada de les expectatives creades. Concretament, el 66,2% diu que els coneixements adquirits són molt adequats; 15,7 considera que no són gens adequats, i el 18,1% opina que són simplement adequats.

La sorpresa salta en llegir la resposta dels mateixos estudiants a la pregunta de si els coneixements que s'adquireixen en la llicenciatura d'Humanitats són els adequats a les demandes laborals: només el 20,6% creu que són molt adequats; mentre que el 61,1% estima que són completament inadequats, i el 18,3% els considera simplement adequats.

En aparença estem davant d'una contradicció: la major part dels estudiants aprèn el que esperava aprendre, i ho valora molt positivament, encara que considera que el bagatge de coneixements adquirits no li servirà per a guanyar-se la vida perquè la demanda laboral va per un altre costat. Es podria reflexionar molt sobre això i s'hauria de fer. Constatem, de moment, que la major part dels nostres estudiants fan Humanitats sabent que tenen poques possibilitats d'exercir una professió que tingui relació directa amb els seus estudis. Sembla haver-hi, doncs, una frustració professional majoritàriament assumida, perquè segurament els nostres estudiants saben de la relativa manca de sortides de la carrera abans de començar els estudis. En aquestes condicions de pobresa d'expectatives ens podríem preguntar per la capacitat de sacrifici dels estudiants d'Humanitats, que cursen no menys de 60 assignatures, en quatre anys. El sorprenent és que l'anomenat "fracàs escolar" (estudiants que no acaben la carrera en quatre anys) no sigui més gran del que és. Segurament l'explicació no pot ser altra que la vocació que impulsa a una bona part d'aquests estudiants que deuen disfrutar fent la carrera que els agrada, encara que, laboralment parlant, serveixi de poc. Per això les enquestes també mostren que aquests estudiants donen una puntuació francament alta als seus professors. És com si diguessin que el problema no és tan la Facultat (el contingut i l'orientació de l'ensenyament) com el mercat laboral o la societat mateixa, que no valora prou les Humanitats.

És clar, però, que molts estudiants deuen fer Humanitats amb el propòsit d'adquirir una cultura general que després aplicaran a una professió no directament lligada a aquesta carrera, com per exemple, el treball administratiu o el periodisme.

*Quins procediments té l'alumne per plantejar els seus problemes? Existeix la figura del tutor de l'alumne? Existeix el defensor de l'alumne?*

A la nostra Facultat no hi ha la figura personalitzada del tutor de l'alumne. Segons quins siguin els seus problemes, l'alumne s'adreçarà a una persona o institució o a una altra. En el marc intern de cada assignatura, per exemple, sempre es pot parlar, en l'horari d'atenció a l'alumne, amb el professor corresponent, però també, si l'alumne ho vol, es pot adreçar a les autoritats acadèmiques del Departament o de la Facultat. Així, si ho sol·licita, podrà ser rebut, per exemple, pel Cap de Departament o pel Cap d'Estudis, el Secretari o el Degà de la Facultat. A qualsevol d'ells podrà exposar els seus problemes, queixes, etc. Això no obstant, si l'alumne considera que no es prou ben atès, sempre pot apel·lar al Síndic de Greuges, magistratura institucional de la UPF, elegida pel claustre de la Universitat per a un període de quatre anys. El Síndic, que a la UPF existeix des de fa dos cursos, és una persona amb autoritat moral que fa funcions consultives i proposa fórmules d'avinença per a resoldre conflictes. A la pràctica, entre els problemes que cada any arranja, n'hi ha un cert nombre de plantejats per estudiants. També al Punt d'Informació a l'Estudiant es poden presentar queixes i propostes adreçades als diferents serveis administratius i a la direcció acadèmica.

Aquí sembla plantejar-se un problema similar al contemplat en el punt anterior. Els canals pels quals els estudiants plantegen els seus problemes o queixes existeixen, però no són prou valorats ja sigui perquè no es coneixen ja sigui perquè no mereixen la confiança dels estudiants ja sigui perquè són d'accés problemàtic. El cas és que, en l'Enquesta dels estudiants, a la pregunta de si els procediments per plantejar els problemes o queixes dels alumnes són clars, el 41'22 % ha respost que són poc clars, l'11'84 % que són bastant clars, el 28'57 % que són suficientment clars i el 17'55 % que no són gens clars.

*Quin és el nivell de participació dels alumnes en les eleccions als òrgans de representació universitària? Quina valoració fa el Comitè d'Avaluació de la participació dels alumnes en aquests òrgans?*

Una representació dels alumnes, democràticament elegida, és present en quatre nivells de l'estructura de govern de la UPF: el Consell de Departament, la Junta de Facultat, la Junta de Govern de la Universitat i el Claustre de la Universitat. Els estudiants també estan presents en òrgans dependents d'aquestes institucions, com la Mesa del Claustre, i en comissions creades per elles, com la Comissió Permanent del Consell de Departament.

A efectes de participació en els òrgans de govern de la UPF, o millor dit, de les eleccions que els hi porten i de les propostes i crítiques que formulen, els estudiants generalment s'agrupen en associacions de caire ensems sindical i polític. Es tracta d'organitzacions que serveixen certa afinitat amb els partits polítics presents en la vida parlamentària. El nivell de participació dels alumnes a les eleccions estudiantils és més aviat baix o irregular: en les darreres eleccions a Junta de Facultat, celebrades l'abril de 1994, d'un cos d'electors de 155 estudiants, van exercir el vot 90 (un 58'08 %), i en les darreres eleccions a Consell de Departament, celebrades el 1997, d'un cos d'electors de 611 estudiants, van exercir el vot 117 (un 19'1 %). Generalment els representants dels alumnes reivindiquen una ampliació de la quota de representació estudiantil en els òrgans de govern de la universitat. Si s'acceptés el principi de que la universitat, com tot centre d'ensenyament, ha de ser per definició una institució

jeràrquica (formada de docents i discents), i que això sembla haver de comportar una presència desigual de cadascun dels estaments o grups socials i professionals en els òrgans de govern de la universitat, la qüestió de la quota sempre podria ser una qüestió oberta al diàleg.

Quant a la qualitat de la participació dels alumnes en els òrgans de representació, el diagnòstic és diferent segons l'òrgan de que es tracti. Com és lògic, les intervencions dels estudiants al claustre de la universitat són més preparades i meditades, i l'assistència més segura que en les reunions dels altres òrgans.

A la pregunta de si entre l'alumnat hi ha prou informació sobre el funcionament dels òrgans de representació dels alumnes (Junta de Facultat, Consell d'Estudiants, Consell de Departament), el 38'96 % dels alumnes de l'Enquesta responen que la informació és insuficient, el 28'51 % que és inexistent i el 24'10 % que és regular. A la pregunta de si aquests òrgans funcionen bé el 46'90 % dels estudiants responen que funcionen amb normalitat, el 32'74 % que funcionen de manera insatisfactòria i el 14'16 % que no funcionen. I a la pregunta de si hi ha prou comunicació entre els estudiants i els seus representants el 40'65 % dels enquestats responen que la comunicació és insatisfactòria, el 27'64 % que és regular i el 23'17 % que és inexistent. Com es pot veure també aquí hi ha problemes, que en part semblen atribuïbles a manca d'informació o de canals d'informació adequats.

*Quines vies tenen els alumnes per expressar les seves opinions sobre la qualitat dels estudis?* Naturalment, els alumnes poden expressar les seves opinions sobre la qualitat dels estudis en totes les reunions dels òrgans de govern de la UPF a través dels seus representats i, de fet, fan ús d'aquesta possibilitat. Però, d'una manera singular, cada trimestre en cada assignatura es passen les enquestes, ja esmentades en la pàg. núm. 6, en les que els estudiants expressen la seva opinió sobre la qualitat de l'ensenyament, examinat des de múltiples aspectes, i qualifiquen la tasca dels professors. Des de molts punts de vista, aquestes enquestes són instruments útils per a verificar el grau de consens entre el punt de vista del docent sobre la seva tasca i el dels seus alumnes, i corregir eventuais desviacions. D'altra banda, en aquestes enquestes, encara que els alumnes han de respondre a preguntes concretes prefixades, hi ha un apartat d'observacions on poden expressar idees i crítiques no previstes. És de lamentar, no obstant, que el percentatge d'estudiants que emplenen les enquestes sigui baix, potser perquè no confien en la seva utilitat o no se'ls hi ha explicat prou bé el servei que se'n pot treure.

Els estudiants també expressen la seva opinió sobre la marxa dels estudis quan els hi és requerida per les autoritats acadèmiques en enquestes que de forma esporàdica s'encomanen a professionals. En aquest sentit, per exemple, a l'enquesta de març de 1996 hi ha informació útil sobre moltes qüestions. D'aquestes ressaltarem l'opinió dels estudiants d'Humanitats sobre el sistema de cursos trimestrals: el 50% en té una opinió molt positiva, el 38% molt negativa i el 12% es mostra indiferent. Que el 50% dels estudiants avali el sistema trimestral és un punt a favor del sistema, però que el 38% hi estigui totalment en contra és preocupant, perquè és un percentatge molt elevat. D'altra banda, aquest consens del 50% és el més baix de tota la UPF. Dit altrament, només la meitat dels estudiants avala el sistema trimestral. És una situació que, cara al futur, no es pot mantenir: o s'aconsegueix millorar el sistema i així ampliar el consens o potser s'haurà de començar a pensar en canviar-lo, sobretot si el % d'estudiants favorables baixa del 50%.

## **6. PROFESSORAT**

## 6.1. Tipologia del professorat implicat en la docència

*El perfil de formació del professorat és adequat als objectius de la titulació?*

Indubtablement. Per fortuna, la Facultat d'Humanitats es va crear abans que la plantilla del seu professorat. Això va permetre dissenyar primer el Pla d'Estudis i després contractar gradualment el professorat que l'havia d'aplicar. L'ajustament de les necessitats i les possibilitats es va poder fer de manera natural i lògica, en profit de la qualitat de l'ensenyament. Dit altrament, la política de contractació de professorat es va adaptar als objectius de la titulació i no a la inversa. Podem dir, doncs, que el perfil de formació del professorat és l'adequat per a les necessitats de la docència i que a la Facultat no hi ha força docent desaproveitada o mal aprofitada.

*L'estructura de la plantilla del professorat implicat en la titulació és la idònia per assegurar un ensenyament de qualitat?*

Com és lògic, respectant sempre les normes públiques de contractació de professorat, i actuant dins dels límits (oferta i demanda) que el mercat de professionals imposa, la UPF ha contractat els especialistes més adequats per a l'ensenyament en les diferents branques del saber relatiu a les Humanitats. La tria s'ha fet intentant combinar les virtuts de l'erudició (saber i transmissió del saber) amb les de la innovació (capacitat creativa), és a dir, amb el propòsit d'aconseguir una plantilla equilibrada en els seus valors.

*És correcta l'assignació que es fa de professors per als primers anys de carrera (primer cicle)?*

Ho és. És criteri de la Facultat que els professors amb més experiència docent estiguin presents ensems al primer i al segon cicle, impartint assignatures troncal i optatives dels diversos itineraris. La raó és simple: els estudis de primer cicle (primer i segon any de carrera) són per definició els més problemàtics. Els grups són més nombrosos, els estudiants estan en procés d'adaptació a la universitat i les vocacions (per exemple, l'itinerari a seguir) sovint no estan prou ben definides. Per fer front a tot això i per a despertar el major interès possible per la professió sembla que els professors amb més experiència són el més adequats. Si més no és evident que entre els docents dels primers cursos hi ha d'haver una bona representació d'aquests professors.

A Primer Cicle els catedràtics imparteixen 160 hores lectives, els titulars d'Universitat 990, els titulars d'Escola Universitària 790 i els associats 280. A Segon Cicle, en canvi, els catedràtics imparteixen 640 hores, els titulars d'Universitat 790, els titulars d'Escola Universitària 420 i els associats 330. Com es pot veure, els quatre nivells principals de docents estan presents a Primer i Segon Cicle, amb la particularitat de que la força docent dels catedràtics s'esmerça més a Segon que a Primer Cicle. Amb els titulars d'Escola Universitària passa justament a la inversa: esmercen quasi el doble d'hores a Primer Cicle que a Segon. La situació dels titulars d'Universitat és més equilibrada.

*El perfil d'activitat docent del professorat que resulta de l'assignació feta pel departament (matèries obligatòries, optatives, de primer cicle, de segon cicle, teoria, pràctica) aprofita al màxim el potencial de qualitat del professorat?*

Així s'intenta, però és dubtós que en sentit absolut s'aconsegueixi aprofitar al màxim el potencial de qualitat del professorat. Com dèiem més amunt, primer va ser el disseny del Pla d'Estudis i després la contractació del professorat. I això, que té les seves indubtables virtuts

(ja remarcades) també té els seus defectes. El més important és que el professor ha de treballar encotillat per aquest disseny, impartint assignatures sovint molt generals en les que l'extensió va en detriment de la intensitat. Sens dubte és una opció necessària en una carrera que prima la formació generalista, i que per això mateix desaprofita part del potencial d'especialització dels seus docents.

Acceptada aquesta limitació, l'assignació de matèries entre els professors del Departament es fa de comú acord, amb el propòsit d'aprofitar al màxim les potencialitats del professorat que es reparteixen entre matèries obligatòries i optatives de primer i segon cicle. És precisament en les matèries optatives on els continguts generalistes cedeixen terreny a una major especialització que permet aprofitar més els coneixements especialitzats dels docents. En una gran part de les assignatures es combinen les classes pràctiques amb les teòriques, i es tendeix a encomanar les primeres als professors ajudants.

En l'enquesta de març de 1996 els estudiants van valorar per separat els professors de teoria (valoració molt positiva el 87,5%; positiva el 10,1%, i molt negativa el 2,4%) i els de pràctiques (molt positiva el 66,3%; positiva el 16,8%, i molt negativa el 16,8%). El resultat s'ha de considerar força equilibrat i lògic, perquè és normal que els professors de teoria, majoritàriament titulars i amb molts anys d'experiència docent, siguin més valorats que els de pràctiques, que són ajudants en procés de formació. De fet, un 66,3% de valoració molt positiva indica que la Facultat disposa d'un bon planter de professors ajudants.

*Valoreu la proporció de doctors i professors ordinaris del departament implicats en la titulació en relació amb el marc global de la titulació.*

El Departament d'Humanitats, la composició del qual coincideix amb la de la Facultat, disposa de 9 Professors Associats, 10 Catedràtics d'Universitat, 1 Professor Emèrit, 13 Professors Titulars d'Escola Universitària i 19 Professors Titulars d'Universitat, és a dir, 52 ensenyants, majoritàriament doctors i funcionaris (30), sobre els quals recau l'essencial de la docència. A aquests 52 docents cal afegir encara 17 Professors Ajudants que s'encarreguen d'una bona part de les classes pràctiques, 4 Professors d'Investigació i 2 Professors Visitants, als quals, per un curs acadèmic, s'encomanen assignatures concretes de la Llicenciatura d'Humanitats o dels Doctorats que hi estan vinculats, i 21 Becaris i 9 Col·laboradors de Projectes que eventualment fan tasques de suport a la docència. El fet que, sobre els 52 Professors (entre Catedràtics, Titulars i Associats) responsables de l'essencial de la docència, 30 siguin funcionaris limita enormement les possibilitats de promoció dels que no ho són, a causa del sostre pressupostari que aquesta proporció implica, i també limita les possibilitats d'accés a categories superiors per part dels propis funcionaris.

El nombre global de professors de que actualment disposen la Facultat i el Departament d'Humanitats està per sota de les necessitats de la docència des del punt de vista del Pla d'Estudis dissenyat: hi ha algunes assignatures previstes que no s'obren, és a dir, que no s'imparteixen perquè falta força docent. També s'ha de dir, però, que amb el nombre d'estudiants matriculats a la Facultat (accés de 160 estudiants nous cada any = 2 grups) potser no es podrien omplir com cal totes les assignatures previstes en el Pla.

La proporció entre 52 Professors (entre Catedràtics, Titulars i Associats) i 17 Ajudants és segurament baixa per la banda dels Ajudants, si bé aquesta xifra es veu parcialment compensada per l'existència de 21 Becaris i 9 Col·laboradors de Projectes. Ajudants, Becaris i Col·laboradors són professors i investigadors en formació i per això la seva presència és

imprescindible en qualsevol Facultat. Ells (Ajudants, Becaris i Col·laboradors) són la garantia de continuïtat en la docència universitària i la prova de que la Universitat és un centre de recerca ensems que d'ensenyament. No s'ha d'oblidar que estan fent la tesi doctoral sota la direcció de Professors Ordinaris de la Facultat, molts dels quals tenen Projectes de Recerca finançats pel Ministeri o la Generalitat.

*Valoració del nombre de Professors funcionaris, interins i contractats del Departament d'Humanitats en comparació amb altres Departaments de la UPF. El nombre de professors és l'adequat per a la tasca docent que la Facultat d'Humanitats encomana al Departament d'Humanitats?*

El percentatge de professors funcionaris (CU, TU i TEU) dins del Departament (i Facultat) d'Humanitats és el més alt de tota la UPF (45%); el percentatge d'interins és més aviat normal (14%) en el marc de la UPF, i el percentatge de contractats (40%) és baix dins de la UPF. Els percentatges per categories ho confirmen:

El percentatge de catedràtics (13'33%) és el més alt de tota la UPF, seguit de Dret (10,17%), Econòmiques (6,90%), Periodisme (6,32%) i Traducció i Interpretació (4,72%); el percentatge de Titulars d'Universitat és també el més alt (25'33%) de la UPF, amb Traducció i Interpretació (25,47%), seguit de Dret (14,12%), Econòmiques (10,84%) i Periodisme (9,47%), i el percentatge de Titulars d'Escola Universitària també és el més alt (17,3%) de la UPF, seguit d'Econòmiques (11,33%), Dret (11,30%), Traducció (5,66%) i Periodisme (1,05%). La situació s'inverteix en arribar a la categoria de Professors Associats. Aquí la Facultat d'Humanitats presenta el percentatge més baix de la UPF (12%), seguit a molta distància per Traducció i Interpretació (37,74%), Econòmiques (37,93%), Dret (45,20%) i Periodisme (72,63%). El percentatge de Professors Ajudants, en canvi, és el més alt de la UPF (22,66%), seguit de Dret (17,51%), Traducció (13,21%), Periodisme (8,42%) i Econòmiques (5,91%).

Aquestes xifres mereixen alguns comentaris. En primer lloc, s'ha de constatar que quasi la meitat de la plantilla del professorat d'Humanitats és formada de funcionaris. Això és bo perquè dona estabilitat al centre, però, en una època de restriccions pressupostàries com l'actual, l'elevat cost d'aquesta plantilla limita enormement (potser seria millor dir que impedeix) la promoció interna del propi professorat, el que inevitablement genera frustració professional. En segon lloc, s'ha d'explicar que el nombre molt reduït de Professors Associats es deu al fet que hi ha un gran nombre de catedràtics i titulars, suficient per assumir la major part de la docència. En tercer lloc, s'ha de remarcar l'existència d'un nombre elevat de Professors Ajudants, que fan classes pràctiques (i també teòriques en alguns casos), realitzen la tesi doctoral i col·laboren amb catedràtics, titulars i associats en moltes qüestions relatives a la docència (correcció d'exàmens, direcció de treballs), és a dir, que són professors en formació, aprenentatge que pel cap baix dura uns cinc anys o més. Doncs bé, aquests professors, atesa l'estructura del Departament d'Humanitats (43,47% de Professors funcionaris) i la situació de restricció pressupostària que l'afecta, no sembla que tinguin perspectives de fer carrera dins de la pròpia Facultat (i segurament en cap altra: és prou sabut que en temps de dificultats les corporacions es tanquen). És a dir, que són professors necessaris per la feina que fan de suport a la docència, per la docència que exerceixen i perquè, amb les tesis que realitzen, donen sentit al Departament com a centre de recerca, però al mateix temps són una prova de que alguna cosa falla en el sistema perquè, un cop preparats, finalitzat el temps del seu contracte són enviats a l'atur, per a reiniciar el cicle amb nous Ajudants.

Si deixem ara el tema dels Professors Ajudants i retornem amb perspectiva general als percentatges anteriors, s'haurà de dir que els percentatges no serveixen per a parlar de l'adequació entre el nombre de professors i les necessitats de la docència a Humanitats, i menys per a establir comparacions entre els diferents Estudis dins de la UPF. Al respecte, caldria saber com es reparteix el pes de la docència que imparteix globalment la UPF (nombre d'hores d'ensenyament per estudiant o nombre de crèdits d'estudiant) entre els diferents Departaments o Estudis. Per a fer-ho hauríem de disposar d'unes xifres de les que no disposem: nombre d'hores cursades per cada alumne en les diferents matèries i agrupament d'aquestes hores (segons matèries) per Departaments o Estudis. Després dividiríem les hores reals d'ensenyament rebut pels estudiants en el marc de cada Departament o Estudi pel nombre de professors del Departament o Estudi. La *ratio* resultant (hores pes de la docència per professor) permetria veure com es reparteix el pes de la docència dins de la UPF. Seria una dada interessant, però no se'ns escapa que no tots els professors han estat contractats amb la mateixa dedicació, per tant, la *ratio* potser no reflectiria tan desigualtats reals en el repartiment del pes de la docència com en les formes d'afrontar aquest repartiment.

Més interessant seria conèixer la distribució del pressupost de la UPF per Departament i comprovar si, com és de suposar, hi ha o s'intenta que hi hagi una certa correspondència entre aquesta distribució pressupostària i la distribució de la càrrega docent, calculada, però, amb els criteris abans enunciats: en hores d'estudiant o crèdits d'estudiant.

Com que no tenim aquestes xifres ideals ens apropem a la qüestió establint simplement la *ratio* alumnes per professor: en primer lloc se situa la Facultat de Periodisme, amb 1.226 estudiants (Llicenciatura més Doctorat) per 95 professors, el que dona una mitjana de 12,9 alumnes per professor; en segon lloc es troben els Estudis de les àrees d'Economia i Empresarials, amb 2.436 alumnes per 203 professors, el que significa una mitjana de 12 estudiants per professor; en tercer lloc va Humanitats, amb 734 estudiants per 69 professors, el representa una mitjana de 10,6 estudiants per professor; en quart lloc, Dret amb 1.317 estudiants per 177 professors, el que dona una mitjana de 7,4 estudiants per professor, i en cinquè lloc, Traducció i Interpretació, amb 532 estudiants i 106 professors, el que significa 5 alumnes per professor.

Com es veu, des del punt de vista de la *ratio* alumnes per professor, Humanitats se situa a la part mitjana de la taula, i això (insistim-hi) calculant amb xifres inadequades: aquests càlculs no inclouen l'ensenyament impartit pels professors del nostre Departament en altres Estudis, ni els alumnes d'altres Estudis que segueixen assignatures d'Humanitats (crèdits de lliure elecció, i (insistim) aquests càlculs els hem fet sobre el nombre d'alumnes i no sobre el nombre d'hores totals d'ensenyament d'Humanitats rebut pels estudiants de la UPF (que seria el càlcul ideal). No se'ns escapa que, per a ser coherents, aquests càlculs haurien d'anar acompanyats d'un coneixement sobre com es reparteix el pressupost de la UPF entre Departaments, perquè, encara que això pugui semblar aliè a la tasca d'aquesta Comissió Avaluadora, resulta evident que el pressupost és determinant en tot el que afecta al volum i la qualitat de la docència impartida per cada Departament.

Serveixi aquesta llarga anàlisi per a mostrar que els problemes que afecten a la docència no es poden desvincular de la distribució dels recursos.

Quant a la pregunta sobre si *el nombre de professors és l'adequat per a la tasca docent que la Facultat d'Humanitats encomana al Departament d'Humanitats*, la resposta és afirmativa, però això no hauria d'implicar el desconeixement d'altres qüestions importants relatives a la tasca docent del professorat del Departament d'Humanitats i a la seva adequació a les necessitats de la UPF. Pensem en dues qüestions: en primer lloc, en que la docència del Departament s'exerceix a dins i a fora de la Facultat d'Humanitats (per exemple, a l'IUHJVV i a altres Estudis), i en segon lloc, en que l'esmentada *adequació* entre la docència sol·licitada per la Facultat i l'oferta pel Departament, més que la consecució d'un ideal, és en realitat la conformació a les limitacions que el pressupost imposa a la Facultat i el Departament. Quant a Humanitats, aquestes limitacions signifiquen acceptar que no es pot oferir als alumnes totes les assignatures previstes en el Pla d'Estudis de la seva carrera.

## **6.2. Política d'innovació i ajuts a la docència**

La Facultat posa a l'abast dels professors els mitjans tècnics necessaris per al millor exercici de la docència i la formació docent i investigadora del seu personal. L'ensenyament es desenvolupa, doncs, amb el concurs de mitjans audiovisuals i de tecnologia informàtica. Els esforços econòmics de la universitat en el proveïment del material tècnic necessari es complementen amb aportacions provinents dels projectes de recerca dels professors.

En paral·lel a l'activitat docent, la pràctica totalitat de professors de la Facultat, sobretot els implicats en estudis de tercer cicle (doctorat), desenvolupen tasques de recerca que es concreten en la publicació de llibres i articles de la seva especialitat, i en la participació en congressos, col·loquis i seminaris, on, com se sap, confronten i intercanvien idees i coneixements amb investigadors i professors d'altres universitats i centres de recerca. Sens dubte, aquest mètode, que implica lectures i recerques en solitari i en equip, és el més freqüentment emprat pels professors de la Facultat per a millorar i actualitzar la seva formació.

La Facultat i els instituts universitaris amb ella relacionats (on s'imparteix el tercer cicle) organitzen seminaris o cicles de conferències on professors i investigadors propis i forans exposen la marxa de les seves recerques. Es una fórmula idònia, per exemple, per a seguir la gestació de les tesis doctorals d'Ajudants i Becaris.

Quant a activitats més específiques de formació del professorat, s'ha de retenir que la Facultat o la Universitat organitzen sovint sessions d'informació relacionades amb la millora dels recursos informàtics i la introducció de noves tecnologies.

## **6.3. Professorat i desenvolupament de la docència**

Ens referíem més amunt a la participació dels professors de la Facultat a congressos, col·loquis i seminaris, que quasi sempre tenen lloc fora de la pròpia universitat. S'ha d'afegir que en aquests casos els professors interessats han de demanar al Cap de Departament la corresponent autorització per al viatge. Autoritzat el viatge, el Departament organitza, quan cal, la substitució del professor absent a les classes amb el concurs de professors ajudants. Aquest és el procediment administratiu, que es compleix i que és una prova de la implicació del Departament i, a través d'ell, de la Facultat en el seguiment del compliment formal de la docència. En cas d'absència d'algun professor per a formar part d'un tribunal de tesi doctoral o d'unes oposicions, absència obligada, se segueix el mateix procediment de substitució per

un professor ajudant. La docència no queda mai desatesa. De fet, la Facultat d'Humanitats es caracteritza pel més escrupolós compliment de les normes docents i dels calendaris oficials pel que fa als dies lectius. Naturalment, en cas d'incompliment de les obligacions docents d'algun professor, les autoritats acadèmiques pertinents (Cap de Departament i Degà de Facultat) actuarien en conseqüència, però aquest és un supòsit, que, pel que sabem, no s'ha donat a la Facultat. Tanmateix, s'ha d'esmentar algun incident aïllat produït en algun examen, i que ha estat motivat per l'absència no justificada del professor o professors responsables de la prova, el que ha obligat a les autoritats acadèmiques a intervenir per a resoldre immediatament el problema i advertir severament als culpables d'aquesta negligència.

Com explicàvem en un apartat anterior, la Facultat disposa d'un mecanisme anual d'avaluació de l'activitat docent del seu professorat a través de les enquestes que cada any es fan als alumnes en cadascuna de les assignatures impartides. Les enquestes són molt exhaustives: en elles es pregunta a l'alumne per la puntualitat del professor, la seva capacitat de comunicació, els recursos pedagògics emprats, interès que desperta, l'actualització dels seus coneixements, etc. Tot plegat condueix a una qualificació global. No hi ha un clima unànimе d'acceptació d'aquest sistema d'avaluació entre professors i alumnes. Alguns professors consideren inadequades algunes preguntes, i molts estudiants dubten de l'eficàcia del sistema, segurament per això el percentatge d'estudiants que les emplen es baix (potser pensen que els professors no fan prou cas de les opinions que expressen en les enquestes). Sens dubte, el sistema és millorable, però necessari. Pensem que s'hauria d'explicar millor als estudiants la seva utilitat.

Les enquestes són anònimes i secretes, però del seu contingut en tenen coneixement les autoritats acadèmiques i directament el professor implicat en cada cas. Això té dues virtualitats: 1/ les autoritats acadèmiques, alertades, per exemple, per una desviació dels objectius docents esperats, a través d'una opinió majoritàriament expressada pels estudiants, no podran deixar d'intervenir; i 2/ els professors que reben anualment i privadament el resultat de l'avaluació que d'ells han fet els seus estudiants obtenen així un coneixement del grau de consens o disens que la seva docència comporta i, generalment, actuen en conseqüència.

#### **6.4. Participació en els òrgans de govern i gestió**

El professorat implicat en la docència a Humanitats assumeix un protagonisme especial en el govern i gestió del Departament i de la Facultat d'Humanitats i també en els òrgans d'àmbit superior de la pròpia UPF.

*Quin és el nivell de participació del professorat en els processos electius que tenen com a àmbit el Departament i la Facultat?*

El nivell de participació dels professors en les eleccions als càrrecs de direcció del Departament i de la Facultat i als òrgans de representació col·lectiva com el Consell de Departament i la Junta de Facultat és força alt. Vol dir això que el govern i la gestió dels afers del Departament i de la Facultat interessen als professors, que amb facilitat assumeixen el deure de presentar-se com a candidats en ocasió d'eleccions per a òrgans col·lectius com el Consell de Departament. Més difícil és, però, trobar candidats per als principals càrrecs de govern i gestió (Cap de Departament, Degà, Vicedegans, Secretaris), a causa del nivell molt més alt d'implicació i dedicació que comporten.

*En els òrgans de gestió més propers a la titulació, hi són integrades les tipologies/tendències de professorat més significatives?*

Si per òrgans de gestió no entenem estrictament els formats pels responsables del Departament i de la Facultat (Cap de Departament i Degà) més els seus col·laboradors més immediats, sinó que hi incorporem els que en dèiem òrgans de representació col·lectiva, la resposta ha de ser afirmativa. Examinem, per exemple, la composició del Consell de Departament. En ell hi ha 44 Professors i Investigadors a Temps Complet (10 Catedràtics, 1 Professor Emèrit, 18 Professors Titulars d'Universitat, 12 Professors Titulars d'Escola Universitària, 1 Professor Associat, 1 Professor d'Investigació i 1 Professor Visitant), 3 representants del Personal Docent i Investigador amb dedicació a Temps Parcial, 13 representants de Professors Ajudants i Becaris, 13 representants d'estudiants de Primer i Segon Cicle i 2 representants del PAS. Com es pot veure, en el Consell de Departament hi són presents totes les categories professionals implicades en la docència i la gestió dels afers relatius al Departament.

*Quina és la imatge d'eficàcia i eficiència que tenen en la titulació els diferents òrgans de gestió?*

En general hi ha un consens positiu sobre l'eficàcia i eficiència dels òrgans de gestió, i encara més sobre les persones que ocupen els càrrecs corresponents. D'altra banda tothom admet que les disponibilitats pressupostàries i els reglaments o normes administratives imposen uns límits a la gestió dels responsables del Departament i de la Facultat que inevitablement han d'incidir en la seva eficàcia i eficiència.

*Quina és la imatge que tenen en la titulació els òrgans de representació sindical del professorat?*

La militància sindical dels professors és molt baixa. Si per òrgans de representació sindical entenem associacions professionals o sindicats, podem respondre que gairebé no hi ha imatge a efectes interns perquè, de fet, aquestes entitats no estan representades com a tals en els òrgans de govern i gestió del Departament i de la Facultat.

## **7. INSTAL·LACIONS**

### **Biblioteca**

La Biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra té com a missió donar suport i contribuir, amb criteris d'eficàcia, d'eficiència i d'economia, a la millora contínua de l'estudi, l'ensenyament, la recerca i altres activitats de la Universitat, encoratjant i facilitant l'accés als seus serveis i recursos i, oferint assistència i formació a tots els seus usuaris per tal de satisfer llurs necessitats d'informació.

Seus:

La Biblioteca es distribueix territorialment en quatre seus, una en cada un dels edificis on la UPF imparteix docència.

- Biblioteca General (Edifici Jaume I)
- Biblioteca de França (Edifici de França)
- Biblioteca de Rambla (Edifici de Rambla)

- Biblioteca de l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives (Edifici de Mercè)

Tot i estar distribuïda en quatre edificis, el funcionament de la Biblioteca respon al concepte de Biblioteca única. Això és: el conjunt dels usuaris de la Biblioteca -la comunitat universitària- en són usuaris en la seva globalitat. Tots els usuaris poden accedir a qualsevol de les seus i utilitzar qualsevol dels serveis.

#### Horaris:

Els horaris de la Biblioteca són molt amplis amb la voluntat de donar servei a totes les necessitats dels usuaris.

La Biblioteca només tanca 5 dies a l'any (1 de gener, 1 de maig, 11 de setembre i 25 i 26 de desembre).

Horari d'obertura:

De 08.00 a 01.30 (de la matinada): de dilluns a divendres

De 10.00 a 21.00: dissabtes i festius

A més, en cada convocatòria d'exàmens, la Biblioteca amplia el seu horari els dissabtes i dies festius de les tres setmanes anteriors a la data de l'últim examen, des de les 21.00 h (hora habitual de tancament en aquests dies) fins a la 01.00 h de la matinada.

#### Organització interna i recursos humans:

La Biblioteca General (Edifici Jaume I) és la que dona servei, d'una manera directa i immediata, als estudis d'Humanitats.

La Biblioteca General està integrada per la Direcció de la Biblioteca de la UPF i dues unitats més, l'Àrea de Recursos d'Informació i l'Àrea de Serveis d'Informació.

L'Àrea de Serveis d'Informació està constituïda per un grup humà format per vint bibliotecaris, repartits en tres equips temàtics diferents. L'equip temàtic d'Humanitats, el formen sis bibliotecaris especialitzats en aquestes matèries. Realitzen totes les tasques bibliotecàries relacionades amb els continguts de la informació temàtica d'humanitats. El bibliotecari temàtic és el factor clau que assegura la relació de la Biblioteca amb el professorat, pel que fa als continguts dels recursos d'informació i als serveis que se'n deriven, en relació a la seva àrea de coneixement.

#### Instal·lacions i equipaments

Pel que fa a les instal·lacions, la Biblioteca General té 3.000m<sup>2</sup> de superfície, en una única planta, llevat de les sales de treball en grup situades a la torre central, a les quals s'accedeix també, i únicament, des de la sala principal.

La Biblioteca General disposa actualment de 5.027 m lineals de prestatgeria. L'ocupació actual de la prestatgeria és del 84.36 %.

En relació als llocs per als usuaris, la distribució és la següent:

Catàleg:	7
Estacions d'Informació:	24
Estacions d'Ofimàtica:	48
Estacions d'Audiovisuals:	6
Lectores de microformes:	2
Llocs de lectura:	540
Aula de formació:	17
Sales de treball en grup:	92

**Total:** **736**

Ratio estudiants 1r i 2n cicle / llocs usuaris. Curs 1997-98

Bca General: 4,8 / 1

Recomanació de l'Association of Research Libraries (EUA): 4 / 1

<b>Equipaments d'ús públic de la Biblioteca General</b>	
Ordinadors d'accés exclusiu al catàleg	6
Estacions d'Informació (EdI)	24
Estacions d'Ofimàtica (EdO)	46
Estacions d'Audiovisuals	6
Ordinadors d'accés a serveis del GOAP	1
Lectores-reproductores de microformes	2
Impressores	8
Fotocopiadores	4

Recursos d'informació:

La Biblioteca de la UPF té un fons bibliogràfic constituït per 275.000 exemplars de monografies, en múltiples suports documentals (paper, vídeos, disquets, CD-ROM), dels quals 120.000 es troben a la Biblioteca General. D'aquests últims, 55.000 han estat adquirits amb el pressupost dels estudis (centre i departament) d'Humanitats.

<b>Fons bibliogràfic (monografies)</b>	
Biblioteca de la UPF	275.000 exemplars
Biblioteca General	120.000 exemplars
Humanitats	55.000 exemplars

Pel que fa a les publicacions en sèrie, cal citar que la Biblioteca de la UPF té actualment 8.252 col·leccions de publicacions en sèrie, de les quals 3.616 estan localitzades a la Biblioteca General. D'aquestes, 1.205 corresponen a la temàtica d'Humanitats.

<b>Fons bibliogràfic (publicacions en sèrie)</b>	
Biblioteca de la UPF	8.252 col·leccions
Biblioteca General	3.616 col·leccions
Humanitats	1.205 col·leccions

## Organització del fons:

És molt important assenyalar que tot el fons bibliogràfic és de lliure accés i està organitzat en grans seccions que venen determinades per l'ús de la col·lecció (Bibliografia recomanada o Referència) o pel suport documental (Cartoteca o Audisovisuals). Dins de cada secció, el fons es troba ordenat seguint la classificació de la Biblioteca del Congrés dels Estats Units (Library of Congress Classification).

## Serveis:

### Informació bibliogràfica

El servei d'informació bibliogràfica assessora els usuaris sobre com i on trobar la informació sol·licitada, i els assisteix en les seves recerques. El servei està al llarg de tot l'horari d'obertura atès per personal bibliotecari. D'altra banda, els bibliotecaris temàtics especialitzats en Humanitats s'encarreguen de resoldre les consultes d'informació bibliogràfica més especialitzades i que requereixen un grau més alt d'expertesa en el coneixement i el maneig de les fonts d'informació.

Per tal de fer fàcilment accessible la informació, la Biblioteca posa a disposició dels seus usuaris les Estacions d'Informació (EdI). Les EdI són ordinadors instal·lats a la Biblioteca que permeten accedir, de manera organitzada i integrada, a diferents recursos d'informació:

- El catàleg de la UPF, el catàleg col·lectiu de les universitats de Catalunya i altres catàlegs de la xarxa VTLS
- La pàgina web de la Biblioteca,
- Accés i consulta de CD-ROM i disquets
- Ariadna Informació (sistema d'informació intern de la Universitat).
- Accés a Internet.

Totes les EdI estan dotades de disqueteres (3,5'') per gravar les cerques. També hi ha impressores disponibles per poder-les imprimir.

La Biblioteca té una pàgina web (<http://www.upf.es/bib/>) on, a més de la informació general sobre funcionament, horaris, sessions, etc., i la consulta del catàleg per mitjà d'una interfície web, es desenvolupen pàgines específiques per a cada àrea de coneixement on els bibliotecaris temàtics elaboren la guia dels recursos d'informació, sistematitzats i organitzats, amb enllaços a les pàgines web d'arreu del món més rellevants per a cada un dels apartats temàtics.

Cal esmentar també l'accés a bases de dades remotes en línia a través de distribuïdors com DIALOG, etc., amb l'assistència i el suport que presta el bibliotecari temàtic als usuaris en les seves recerques.

### Sessions informatives

Per potenciar l'ús i rendibilitzar els recursos d'informació disponibles, la Biblioteca organitza sessions informatives. Les sessions informatives poden ser:

- introductòries. Sobre el funcionament i la utilització dels seus serveis, adreçades especialment als estudiants de nova incorporació.
- instrumentals. Sobre la utilització de les eines de recuperació de la informació que es posen a l'abast dels usuaris (WWW, catàleg)
- temàtiques. Sobre els continguts i la utilització dels recursos d'informació centrats en una àrea temàtica específica, i impartides per bibliotecaris temàtics.

Biblioteca General: sessions informatives. Curs 1997-98		
Modalitat	Sessions	Assistents
Sessions introductòries	144	1.383
Sessions instrumentals	30	88
Sessions temàtiques	54	477
<b>TOTAL</b>	<b>228</b>	<b>1.948</b>

Sessions temàtiques específiques d'Humanitats	
Sessions	Assistents
19	282

#### Difusió selectiva de la informació

És un servei especial que permet fer arribar periòdicament als usuaris que ho sol·liciten aquella informació puntual que es publica sobre el tema demanat, segons un perfil predeterminat. Els bibliotecaris temàtics de cada especialitat són els responsables d'aquesta tasca.

#### Préstec

El servei de préstec és únic. Això significa que es pot treure en préstec qualsevol document independentment de la seu de la Biblioteca on es trobi, i retornar-lo a qualsevol seu, al llarg de tot l'horari d'obertura.

Ratio estudiants 1r i 2n cicle /préstecs. Curs 1996-97

Biblioteca UPF: 28 / 1

Recomanació de l'Association of Research Libraries (EUA): 25 / 1

A més del préstec ordinari, hi ha establertes dues modalitats de préstec específiques per al personal acadèmic:

- “Dipòsit”

El professor determina per a cada document la durada del préstec, que pot ser de fins a un any. Aquesta possibilitat està pensada com a suport a les tasques d’investigació que porten a terme els professors.

- “Per hores”

El professor pot treure documents exclosos de préstec per unes hores, i retornar-los en el mateix dia. Aquesta possibilitat està pensada com a suport a les tasques de docència que porten a terme els professors.

### Secció de bibliografia recomanada

La Biblioteca selecciona trimestralment aquells documents que són bibliografia recomanada de cada una de les assignatures que s’imparteixen a la Universitat. Aquests documents s’ubiquen en una secció diferenciada de la resta del fons bibliogràfic de manera que sigui més fàcil localitzar-los. A més, la llista de la bibliografia recomanada de cada assignatura i de cada professor és consultable a través del catàleg de la Biblioteca.

### Estacions d’Audiovisuals

La Biblioteca disposa d’equipaments destinats a la consulta del material audiovisual (videocassetts, videodiscs, etc.) des dels quals, a més, sintonitzar canals de TV via satèl·lit. Aquests equipaments, es poden reservar amb antelació.

### Estacions d’Ofimàtica (EdO)

La Biblioteca també posa a la disposició dels usuaris ordinadors personals dotats amb diversos programaris, com ara tractament de textos i fulls de càlcul, per al treball individual.

### Préstec interbibliotecari

La Biblioteca facilita també, la localització dels documents que no es troben a la Biblioteca de la UPF demanant-los a altres centres a través del Servei de préstec interbibliotecari.

La cooperació interbibliotecària, especialment en el marc del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC) i el seu programa de millora de la circulació de documents entre els seus membres, ha millorat notablement els terminis de lliurament de documents de préstec interbibliotecari i els costos entre les institucions consorciades.

### Reprografia

La Biblioteca també posa a disposició dels usuaris fotocopiadores i equipaments per reproduir microformes. Tots els aparells són d'autoservei i funcionen amb targetes que es poden adquirir en els expenedors que hi ha a la Biblioteca. A més, a la Biblioteca General hi ha una fotocopiadora reservada exclusivament per a l'ús del personal acadèmic.

## **8. RELACIONS EXTERNES**

*Valoreu les relacions que aquesta titulació té amb les organitzacions empresarials i professionals del seu entorn.*

La Facultat d'Humanitats com a tal no manté relacions específiques i institucionals amb organitzacions empresarials i professionals concretes però sí fomenta el contacte amb el món empresarial i professional extern, per exemple, invitant a alguns dels seus representants a parlar al nostres estudiants, si bé això no es fa de forma sistemàtica i continuada. De fet, aquesta funció de posar en contacte el món universitari i l'empresarial i professional es fa de forma més general al nivell de la UPF a través del Gabinet d'Orientació Acadèmicoprofessional, òrgan del que hem parlat pàgines enrera.

Els professors de la Facultat, en canvi, considerats individualment, mantenen aquestes relacions de forma més continuada i sistemàtica, particularment amb el món Editorial en el que molts professors juguen un paper important: directors d'editorials, col·leccions i revistes, assessors, autors, etc. També hi ha professors de la Facultat, amb dedicació a temps parcial, que ensenyen en centres públics i privats de diferent nivell. Altres professors col·laboren amb museus i arxius en l'organització d'exposicions i realització de catàlegs. Sens dubte aquestes relacions són profitoses perquè enriqueixen els continguts de la docència i contribueixen a orientar de forma més pràctica i positiva l'activitat docent. El professor que manté relacions amb el món empresarial i professional està més preparat per a donar als seus alumnes una formació que tingui en compte les exigències del mercat de treball.

*Valoreu la importància d'aquests estudis en el desenvolupament econòmic i social de l'entorn. Haureu de tenir en compte si hi ha algun suport específic de l'administració o d'organismes públics o privats.*

Partim de la idea que la llicenciatura d'Humanitats és una llicenciatura generalista i, per tant, els seus estudiants tenen potencialment diverses sortides. En teoria, la formació de llicenciats en Humanitats ajuda a elevar la qualitat dels serveis que s'ofereixen a la societat, i per tant contribueix al desenvolupament econòmic i social de l'entorn. L'objectiu de la llicenciatura d'Humanitats és que els llicenciats s'integrin en l'ensenyament públic i privat a tots els nivells; formin part del cos de serveis de biblioteques, arxius i museus; tinguin un camp molt específic de treball en el món editorial, i facin treballs de gestió administrativa en l'administració pública i l'empresa privada, en els graus o nivells corresponents a la seva categoria de llicenciats universitaris. Sembla clar que el nivell de qualitat del treball d'un administratiu llicenciat en Humanitats ha de ser superior al de l'administratiu carent de formació universitària i, més en concret, de formació humanística.

Algunes empreses privades, a través de fundacions, ajuden o han ajudat al desenvolupament de la docència en la Facultat finançant la contractació de professors visitants i donant beques a estudiants. Tanmateix això no significa que hi hagi una estreta relació entre la Facultat i el món empresarial, en el sentit que aquest obri la porta amb facilitat als estudiants de la Facultat o simplement els faciliti l'accés al món del treball.

*Quina opinió té el Comitè d'Avaluació sobre la titulació en comparació amb altres titulacions semblants o pròximes? Hauríeu de tenir en compte el marc espanyol i l'internacional.*

La Facultat d'Humanitats de la UPF és potser l'única de tota Espanya que va néixer específicament per a formar llicenciats en Humanitats. Fa l'efecte que a la resta del territori espanyol les Facultats d'Humanitats van néixer com un complement de les Facultats de Lletres (de Geografia i Història, de Filologia, de Filosofia, de Pedagogia), per a completar les hores de docència dels professors d'aquestes Facultats i donar sortida a professors joves que no trobaven acollida a les velles Facultats. Comparada amb la resta de Facultats d'Humanitats, la de la UPF és la que més clarament té vocació generalista, i la que més deliberadament busca la vinculació amb la producció cultural estrangera: a la Facultat d'Humanitats de la UPF tots els estudiants cursen una llengua estrangera a escollir entre l'anglès, el francès o l'alemany.

La formació generalista és un tret distintiu, que teòricament ha de fer als llicenciats en Humanitats de la UPF més plàstics i adaptables a les exigències canviants del mercat de treball. Tanmateix, si analitzem les sortides apuntades en el punt anterior veurem que la qüestió no és senzilla.

Quant al treball en l'ensenyament, s'ha de distingir entre l'ensenyament públic i el privat. A l'ensenyament públic universitari, com que és sempre (a nivell concret de l'assignatura concreta) un ensenyament especialitzat, encarregat a especialistes, hi arriben més fàcilment doctors i llicenciats procedents de les diverses Facultats de Lletres que els de les Facultats d'Humanitats. A l'ensenyament públic de nivell mitjà també passa més o menys el mateix: com que s'hi accedeix per un concurs oposició que també pressuposa una certa especialització, els llicenciats a les corresponents Facultats de Lletres tenen més possibilitats d'èxit que els llicenciats en Humanitats. A l'ensenyament privat, en canvi, pot passar al contrari: pot interessar més un professor de formació humanística generalista que no pas un especialitzat, perquè el de formació generalista pot impartir més fàcilment que un altre matèries diferents al mateix temps, el que estalvia de contractar un nombre més elevat de professors. De fet, a l'ensenyament públic de nivell mitjà passa el mateix: al professor encarregat d'una matèria sovint se li demana que n'imparteixi d'altres diferents. No oblidem, però, que el filtre d'entrada en l'ensenyament públic de nivell mitjà és sempre el mateix: un concurs-oposició especialitzat.

Quant al treball en biblioteques, arxius i museus, passa una cosa semblant. Per a l'accés al servei de biblioteques, sobretot les públiques, s'exigeixen coneixements especialitzats que s'imparteixen en escoles i facultats de biblioteconomia. Els seus diplomats o llicenciats estan, doncs, més preparats que els d'Humanitats per a superar les proves pertinents. Per entrar a treballar al cos d'arxius i museus també estan més preparats els que han fet biblioteconomia, han estudiat paleografia, diplomàtica i història de l'art a les Facultats de Geografia i Història.

Resta el treball en el món editorial i els treballs administratius a l'Administració Pública i a l'empresa privada. Aquests són camps on la formació generalista, els coneixements culturals diversos, l'aprenentatge idiomàtic (domini de dues o tres llengües estrangeres), la capacitat d'assimilar els continguts de la lectura i la facilitat de comunicació escrita poden donar més trumfos als llicenciats en Humanitats. No s'ha d'oblidar, però, que, segons les necessitats

específiques de l'empresa o de l'Administració, sovint serà preferible un economista o un advocat, i això sense oblidar l'estretor actual del mercat de treball.

Quant a l'estranger, creiem que la comparació no és possible, o bé perquè no existeix la llicenciatura en Humanitats com a tal o bé perquè l'estructura de l'ensenyament és enormement diferent, anant des de formes relativament rígides i reglamentades com a França, fins a formes més lliures: pocs estudiants per classe, ensenyament més a través de seminaris que de classes magistrals, menys assignatures per curs, més assignatures de lliure elecció, més possibilitats de combinar els continguts generals amb l'especialització, etc.

*Analitzeu si el professorat que imparteix aquesta titulació manté relacions regulars amb altres universitats estrangeres.*

No hi ha estadístiques per a respondre amb xifres però tenim el convenciment, fruit de l'experiència, de que el professorat de la Facultat d'Humanitats manté molt estretes i regulars relacions amb universitats estrangeres: fonamentalment universitats de França, Itàlia, Alemanya, Anglaterra i Estats Units. Aquestes relacions es concreten en la participació conjunta en programes de recerca, la celebració també conjunta de col·loquis, seminaris i congressos, l'estada en universitats estrangeres impartint classes i seminaris, la col·laboració amb professors estrangers en projectes editorials comuns, etc.

*Analitzeu si la titulació avaluada manté algun tipus de relació especial amb titulacions semblants a Espanya o a l'estranger. Haureu de tenir en compte si hi ha programes de cooperació pel que fa a l'ensenyament i si hi ha mecanismes de convalidacions.*

La Facultat d'Humanitats de la UPF, com a institució, no manté relacions especials amb Facultats d'Humanitats i de Lletres de la resta d'Espanya, la qual cosa no vol dir que els professors individualment no les mantinguin. Ben al contrari: com passa amb les universitats estrangeres, els professors de la Facultat d'Humanitats de la UPF mantenen molt estretes relacions amb altres professors de les branques d'Humanitats o de Lletres d'altres universitats espanyoles. Aquestes relacions es concreten en la participació conjunta en programes de recerca, la celebració també conjunta de col·loquis, seminaris i congressos, l'estada en Universitats de la resta d'Espanya impartint classes i seminaris, la col·laboració amb professors d'aquestes Universitats en projectes editorials comuns, etc. S'hauria de dir, però, que cada any els degans de les Facultats de Lletres i Humanitats de tot Espanya es troben en una jornada de treball en la que intercanvien les seves experiències. Quant a les relacions amb titulacions semblants a l'estranger, els contactes es mantenen a través del programa Sòcrates d'intercanvi d'alumnes i professors, del que parlarem tot seguit.

*Valoreu quin és el nivell de participació de la titulació en els programes Erasmus (ara Sòcrates) o en altres programes d'intercanvi europeu. Quines opinions mereixen aquests intercanvis?*

Cada any un flux d'uns 40 estudiants d'Humanitats de la UPF, de tercer i quart de carrera, es traslladen a diverses universitats estrangeres en el marc del programa Erasmus-Sòcrates. Hi ha fan una estada mitjana de 6-9 mesos. Les universitats de destí es troben a Alemanya (Tübingen), on van 7 estudiants; França (Lió, Ais-en-Provença, París, Rouen, Tolosa), 9 estudiants; Grècia (Atenes), 3 estudiants; Itàlia (Càller, Florència, Palerm, Pisa, Potenza, Roma, Sassari, Urbino, Venècia, Viterbo), 18 estudiants; Països Baixos (Maastricht), 1 estudiant, i Portugal (Lisboa, Porto), 2 estudiants. En contrapartida, cada any arriba a la Facultat d'Humanitats un nombre irregular d'estudiants estrangers, clarament inferior a la xifra de sortida. La causa d'aquesta manca real de reciprocitat és el desconeixement de la

llengua catalana en els medis universitaris estrangers: la meitat de les assignatures de la llicenciatura d'Humanitats de la UPF s'imparteixen en català i això és un fet dissuasiu per a molts estudiants estrangers interessats en venir a Barcelona. En qualsevol cas, per a la majoria dels nostres estudiants de l'intercanvi Erasmus-Sòcrates l'experiència d'estudiar un any a una universitat estrangera és una experiència enormement enriquidora: milloren el coneixement de la llengua estrangera, aprofiten per seguir matèries que no s'imparteixen a la nostra Facultat, coneixen mètodes diferents d'ensenyament i dilaten el seu horitzó de relacions humanes.

*Si s'han realitzat estudis sobre la imatge de la titulació i dels graduats en la titulació, analitzeu-ne els resultats.*

El març de 1996 es va fer una enquesta a tots els estudiants de la UPF, i per tant també als d'Humanitats, en la que se'ls preguntava per la imatge que tenien de la UPF abans d'accedir-hi i després d'haver-hi accedit, sobre l'organització de l'ensenyament, el sistema d'avaluació, les expectatives i els resultats, i la comparació amb altres Universitats. Una gran part de les estadístiques recollides són de valor general de tota la UPF, i per tant no correspon a aquesta Comissió Avaluadora recollir-les i interpretar-les, cosa, d'altra banda, ja feta per l'Equip Investigador que va fer l'enquesta. Quant a les estadístiques interès concret per a la Facultat d'Humanitats ja n'hem fet ús al llarg de les pàgines precedents. No sembla, doncs, necessari repetir-se. Tanmateix recollirem algunes respostes donades pels estudiants d'Humanitats a aquesta enquesta i les comentarem.

Un 43,7% diu (març de 1996) que abans d'entrar pensava que la UPF era una Universitat privada; un 66,5% pensava que la qualitat de l'ensenyament era superior al de les altres Universitats catalanes; un 88,2% creia que la UPF tenia més mitjans que les altres Universitats catalanes. En front d'aquesta imatge d'abans, hi ha la de després: el 57% dels estudiants d'Humanitats van respondre que l'organització de l'ensenyament és similar al de l'ensenyament mitjà; un 53,5% va opinar que la qualitat de l'ensenyament és superior a l'impartit per altres Universitats, i un 85,8% va dir que la UPF disposava de més mitjans. Finalment, a la pregunta de si recomanaria la UPF (i, s'ha de suposar que en concret els estudis d'Humanitats), el 44,3% d'estudiants d'Humanitats van dir que potser sí i el 23,6% que segur que sí.

Al marge de la imatge errònia que una part de la societat té sobre la qualitat de la UPF com a Universitat pública o privada (qüestió ja una mica tòpica), d'aquestes respostes s'ha de valorar negativament el fet que el 57% d'estudiants d'Humanitats no aprecii una diferència organitzativa remarcable entre l'ensenyament mitjà i l'ensenyament universitari que reben a la Facultat. Segurament això es deu al nostre pla d'estudis, fet de cursos trimestrals i gran nombre d'assignatures amb múltiples exàmens, el que força a adoptar mètodes d'ensenyament i estudi (els apunts, la classe magistral, el manual!) no gaire diferents dels propis de l'ensenyament mitjà. En el pla positiu s'ha de remarcar que el 53,5% dels estudiants creu que l'ensenyament impartit a la Facultat d'Humanitats de la UPF és qualitativament superior a l'impartit en les Facultats de Lletres de les altres Universitats catalanes. No cal insistir, però, que és tracta d'una opinió o imatge basada en impressions, perquè és molt difícil que els estudiants d'una Universitat puguin formar-se una opinió ben fonamentada de la qualitat de l'ensenyament impartit en altres Universitats. Finalment s'ha de remarcar que el 67,9% dels estudiants (potser sí i segur que sí) recomanarien la UPF a futurs estudiants, el que segurament s'ha d'entendre en el sentit de que, amb certes reserves, són majoria els estudiants que se senten satisfets d'estudiar Humanitats a la UPF.

No disposem d'enquestes entre ex-estudiants i això és lamentable perquè, en la distància, seria enormement interessant saber què pensen dels estudis efectuats i quin profit en treuen.

## **9. PUNTS FORTS I PUNTS FEBLES**

### **1. El context institucional**

La titulació ha experimentat una evolució favorable car la demanda ha anat en augment dels inicis, tant pel que fa a la consolidació de dos grups de docència com pels estudiants que la demanen en primera opció. Caldria tenir objectivada la demanda quantitativa de crèdits de lliure elecció per als alumnes d'altres carreres, a fi de percebre millor la implantació de la titulació en el conjunt de la UPF.

Com a punt feble d'aquest apartat, assenyalem el baix Índex de titulats dins del període lectiu establert. La Comissió creu que la reforma del pla d'estudis actual, una adaptació més acurada dels programes al temps lectiu real i el fet d'haver suprimit exàmens trimestrals en aquelles assignatures com les llengües estrangeres que han passat a ser anuals, millorarà aquest aspecte.

### **2. Metes, objectius i planificació**

La planificació de la titulació és coherent amb els objectius proposats tant pel Ministeri com per la mateixa UPF: formació rigorosa en cultura general i humanística, interdisciplinarietat i coneixement de cultures diverses, com per exemple, la xinesa.

Es pot considerar també un punt fort el seguiment del control de la docència així com també l'esperit d'autocrítica que ha portat a la revisió del plans d'estudi.

Ens sembla que la UPF ofereix una gamma d'ajuts i recursos per l'alumnat molt notable. Caldria, però, intensificar els estudis sobre ocupació del nostre alumnat. La Comissió recomana la realització d'una enquesta entre els llicenciats a fi de disposar d'elements de judici sobre la qüestió, a partir d'experiències personals.

### **3. El programa de formació**

Destaquem com a positiu que tant l'estructura del pla d'estudis com els programes de les assignatures són fidels a l'esperit dels objectius de la titulació; el sistema trimestral contribueix també a preservar la formació generalista.

La Facultat vetlla perquè totes les assignatures tinguin programa, el qual es considera vinculant, tant per part del professor com de l'estudiant. No hi ha variabilitat de programa encara que existeixin dos grups de l'assignatura. Pel que fa a les troncal, els continguts mínims són incumbència també de la titulació i no poden estar subjectes a variacions individuals.

Com a punts febles destaquem els continguts massa ambiciosos d'alguns programes i les repeticions de temes per manca de coordinació entre el professorat.

La Comissió recomana fer programes “reals” a poder ser planificats sobre les hores disponibles; òbviament, donades les limitacions de temps, sempre hi hauran llacunes però es poden resoldre amb orientacions metodològiques. Cal distingir el què s’hauria de saber i el que el professor es compromet a explicar, en el marc de l’assignatura.

Pel que fa als exàmens, considerem bona la programació però trobem que són una càrrega molt forta, donada l’organització trimestral. Recomanem que es formi una comissió que plantegi la possibilitat d’implantar més assignatures anuals o semestrals, a fi d’alleugerir el nombre total exàmens, ja que l’experiència amb les llengües estrangeres ha fet disminuir la taxa de fracàs.

#### **4. Desenvolupament de l’ensenyament**

##### Respecte els punts forts:

- a. La forta oferta d’activitats extra-acadèmiques que organitza la facultat malgrat l’escassa participació de la comunitat d’estudiants.
- b. En contrast amb el primer punt feble hi ha una taxa molt petita d’abandonament, si tenim present que molts dels estudiants que es matriculen en la Llicenciatura d’Humanitats ho fan per passar posteriorment a altres estudis.
- c. Una clara consciència dels desequilibris anteriors (programes, innovació didàctica) i una preocupació creixent per adaptar els estudis d’Humanitats a una realitat formativa prèvia a l’aprenentatge d’una professió.

##### Respecte els punts febles:

- a. Una manca clara d’atenció tutorial més específica que contempli la possibilitat d’orientar el currículum de l’estudiant no només al començament, sinó també en el moment de l’elecció de les matèries del segon cicle. També es considera un punt feble el fet que no es tingui sempre present que els estudiants d’Humanitats han de tenir un ritme d’estudi que no sempre ha de fer coincidir l’endarreriment amb el fracàs (vegeu 4.6. Resultats de l’ensenyament).
- b. Un ús encara escàs dels mitjans didàctics.
- c. Una manca de coordinació en la programació d’assignatures que incideix de forma negativa en la visió de conjunt de la llicenciatura, així com un desequilibri clar entre el que es proposa i el que finalment s’exigeix o s’acaba explicant a classe.

#### **5. Alumnes**

##### Respecte als punts forts:

Quant als ingressos d’estudiants, es constata una tendència a l’increment del nombre d’estudiants de primera opció, amb unes xifres que consoliden l’actual format de dos grups a primer i segon curs.

La presència d'estudiants d'altres carreres entre els alumnes de les classes d'Humanitats és un factor que es valora positivament: no només no va en detriment de la qualitat de l'ensenyament, sinó que beneficia la pluralitat d'enfocaments de les assignatures.

L'atenció als alumnes de nou ingrés es considera satisfactòria (segons enquestes dels propis estudiants), i dels diversos serveis d'atenció que ofereix la UPF, el PIE és especialment ben valorat.

Els estudiants valoren positivament la qualitat de l'ensenyament rebut a Humanitats, que, segons diuen, correspon a les esperances que hi havien dipositat quan van entrar a la Facultat.

Entre els estudiants hi ha un consens moderadament majoritari a favor del sistema trimestral de classes, que és el seguit per la Facultat.

### Respecte als punts febles

El sistema universitari no preveu ajuts especials per a grups d'alumnes amb problemes per a seguir el nivell i la marxa general dels estudis, com no sigui l'atenció personalitzada dels professors de cada assignatura en les hores de visita i l'ajut d'un psicòleg, si l'estudiant ho demana.

La relació entre els estudis i el mercat de treball és un punt problemàtic: 1/ Els estudiants opinen que la Facultat no els facilita els ajuts necessaris per a fer front a l'entrada al món laboral, però s'ha constatat que quan la Facultat organitza actes amb aquest propòsit l'assistència es baixa. 2/ Els estudiants assenyalen que l'ensenyament que adquireixen a Humanitats no està en consonància amb la demanda laboral, però al mateix temps es declaren satisfets de l'ensenyament que reben.

En general, els estudiants troben a faltar canals a través dels quals puguin exposar els seus problemes i reivindicacions, però el cas és que els canals existeixen tant a nivell dels serveis de la UPF i del seu professorat, com a nivell de les pròpies organitzacions estudiantils. Passa, però, que els estudiants s'impliquen poc en temes globals o corporatius, al punt que la participació en les eleccions dels seus representants als òrgans de representació de la UPF és molt desigual i sovint baixa.

Es podria assenyalar potser una certa desconfiança, per part dels estudiants, en la capacitat de reforma o millora del sistema universitari o en la voluntat de canvi dels seus homes o en la disposició d'escoltar dels responsables universitaris. Aquesta presumpció es basa en el fet que els estudiants participen poc en les enquestes que cada any es fan en cadascuna de les assignatures, i que podrien ser un bon indicador per a pulsar la concordància i discordància entre el que cada professor ofereix i el que els seus alumnes esperen d'ell.

## **6. Professors**

### Respecte als punts forts

La creació *ex nihilo* de la Facultat d'Humanitats va permetre formar una plantilla força ideal, quant a la qualitat reconeguda dels seus docents. Al respecte, les enquestes dels estudiants reflecteixen una general satisfacció per l'ensenyament que reben a la Facultat.

El pes de la docència es reparteix entre les diferents categories de professors, però es norma de les autoritats acadèmiques, escrupolosament complida, que els professors amb més experiència docent (catedràtics i titulars d'universitat) estiguin a tots els nivells de l'ensenyament (a primer, segon i tercer cicle), però, d'una manera especial, a primer cicle on s'acaba de definir la vocació i entusiasme de l'estudiant pels seus estudis.

Les enquestes dels estudiants donen una valoració alta als seus professors de classes teòriques (catedràtics, titulars i associats), i inferior, però també alta, als professors de classes pràctiques (ajudants) que constitueixen, a Humanitats, un grup relativament nombrós de professors en formació, que són la garantia de continuïtat en la tradició de l'ensenyament universitari.

### Respecte als punts febles

L'ensenyament d'Humanitats ha estat concebut com un ensenyament generalista en el que les matèries troncales o fonamentals pesen molt, i el marge d'optativitat (assignatures optatives) és limitat. Aquest enfocament comporta un cert desaprofitament dels coneixements dels professors que, per la seva especialització, estan capacitats per a impartir matèries de més alt nivell que les que generalment imparteixen.

En la nòmina del Departament d'Humanitats pesen enormement els professors (catedràtics i titulars) que són funcionaris de plantilla (per allò que dèiem més amunt de formar la plantilla qualitativament ideal). Aquest factor, més l'actual situació de restricció pressupostària, limita (per no dir impedeix) la promoció interna del professorat, tant el de plantilla com el contractat. La situació és especialment greu pel que fa als professors ajudants, que exerceixen la seva funció sense esperances de poder fer carrera en la pròpia Facultat i sabent que difícilment en podran fer a fora, atesa la situació actual de relatiu bloqueig del món universitari.

Els problemes a que acabem de fer referència tenen una traducció directa en el ventall de coneixements que la Facultat imparteix, en el sentit de que, a causa de les restriccions pressupostàries i el bloqueig de la plantilla de professorat del Departament, és impossible oferir als estudiants totes les matèries que es contemplen en el Pla d'Estudis.

## **8. Relacions externes**

### Respecte als punts forts

El professors de la Facultat d'Humanitats mantenen relacions professionals molt estretes amb col·legues d'universitats espanyoles i estrangeres, el que facilita la circulació d'idees i l'ampliació de coneixements. També estan molt implicats en la producció cultural extrauniversitària en relació amb empreses públiques i privades dedicades al món de la cultura. Això, al menys en teoria, hauria de servir per a lligar més estretament el seu ensenyament amb les demandes del món laboral, una qüestió que, com dèiem abans, és controvertida a la Facultat.

La Facultat d'Humanitats ha estat molt implicada en el programa Erasmus, d'intercanvi d'estudiants amb universitats estrangeres, i ara ho està en el programa Sòcrates, que l'ha

succeït. Per a una Facultat com la nostra, que dóna tanta importància a la formació dels estudiants en idiomes moderns, aquests intercanvis són necessaris. Els resultats fins al present són positius.

### Respecte als punts febles

En comparació amb les Facultats de Lletres tradicionals, que existeixen en tota la geografia universitària espanyola, la Facultat d'Humanitats és generalista, i aquesta perspectiva, que és bona per a segons quins propòsits professionals, no ho és per altres: en concret, no ho és per a competir en oposicions per a cossos de professor en l'ensenyament mitjà i universitari, i per al cos de museus i arxius, on es requereixen uns coneixements especialitzats que les Facultats de Lletres tradicionals donen amb més intensitat.

## **10. PROPOSTES DE MILLORA**

Millorar la fluïdesa del diàleg entre les autoritats acadèmiques i els estudiants, amb el propòsit d'aconseguir, entre altres, que els estudiants s'impliquin en els projectes de millora de l'ensenyament i, en general, de la marxa de la Facultat.

Valorar la possibilitat d'obrir un debat intern sobre la relació entre l'ensenyament que ofereix la carrera d'Humanitats i el món laboral.

Estudiar solucions al problema del bloqueig de la plantilla del professorat del Departament, tant pel que representa per a les perspectives professionals del professorat com pel que suposa de limitació en l'ensenyament: impossibilitat d'oferir als estudiants totes les potencialitats del Pla d'Estudis de la Facultat. Ens referim, és clar, a les assignatures previstes en el Pla i que no es podem impartir per manca de força docent (millor dit, per manca de dotació pressupostària).

Projectar per al futur un pla d'estudis en el que el marge concedit a l'optativitat sigui més gran, el que permetria segurament un major grau d'especialitat, que estimem bo per al futur professional dels estudiants. Aquesta reforma permetria treure més profit dels coneixements dels professors.

Convindria fer una enquesta entre ex-alumnes de la Facultat per a saber l'ús que han fet i fan dels coneixements adquirits a la Facultat en relació amb la seva entrada al món laboral, i amb l'activitat que hi desenvolupen.